

Utjecaj slušanja klasične glazbe kod djece rane i predškolske dobi

Modrušan, Saša

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:155612>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

SAŠA MODRUŠAN

**UTJECAJ SLUŠANJA KLASIČNE GLAZBE KOD DJECE RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI**

Završni rad

Pula, srpanj 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

SAŠA MODRUŠAN

**UTJECAJ SLUŠANJA KLASIČNE GLAZBE KOD DJECE RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI**

Završni rad

JMBAG: 0303096875, **redoviti student**

Studijski smjer: Sveučilišni prijediplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje
na hrvatskom jeziku

Predmet: Metodika glazbene kulture u integriranom kurikulumu 2

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, srpanj 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Saša Modrušan, kandidat za prvostupnika ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 1. srpanj 2024. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Saša Modrušan dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Utjecaj slušanja klasične glazbe kod djece rane i predškolske dobi“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 1. srpanj 2024.

Potpis

Sadržaj:

1. UVOD	1
2. UTJECAJ KLASIČNE GLAZBE NA DJECU	3
2.1. Utjecaj klasične glazbe na socio-emocionalni razvoj.....	6
2.2. Utjecaj klasične glazbe na motorički razvoj.....	9
2.3. Utjecaj klasične glazbe na kognitivni razvoj	11
2.4. Utjecaj klasične glazbe na razvoj govora	12
3. IZBOR KLASIČNE GLAZBE ZA ISTRAŽIVANJE	15
3.1. Izbor skladbi za istraživanje	16
3.2. Popis skladbi korištenih u istraživanju.....	17
3.3. Biografija skladatelja i kratak opis skladbi	18
3.3.1. Camille Saint-Saëns: Labud iz suite „Karneval životinja“	18
3.3.2. Wolfgang Amadeus Mozart: “Mala noćna muzika“, KV 525, 2. st. Romansa	19
3.3.3. Ludwig van Beethoven: Mjesečeva sonata br. 14, op. 27, 1. st.	20
3.3.4. Jacques Offenbach: Can can iz operete „Orfej u podzemlju“.....	21
3.3.5. Robert Schumann: Divlji jahač iz ciklusa „Album za mlade“ op. 68, br. 8.....	22
3.3.6. Dmitrij Šostakovič: Valcer br. 2 iz “Suite za jazz orkestar br. 2”	23
3.3.7. Johann Strauss, st.: Radetzky-marš op. 228.....	24
3.3.8. Sergej Rahmanjinov: Koncert za klavir i orkestar br. 2 u c-molu, op. 18. 1. st.	25
4. ISTRAŽIVANJE.....	27
4.1. Cilj i problem.....	27
4.1.1. Instrument istraživanja	27
4.1.2. Uzorak	27
4.1.3. Hipoteze.....	27
4.2. Obrada sadržaja, rezultati provedenih aktivnosti i prikaz obrađenih skladbi	27
4.2.1. Camille Saint-Saens: Labud iz suite „Karneval životinja“	28
4.2.2. Wolfgang Amadeus Mozart: “Mala noćna muzika”, KV 525, 2. st. Romansa	30
4.2.3. Ludwig van Beethoven: Mjesečeva sonata br.14, op. 27, 1. st.	31
4.2.4. Jacques Offenbach: Can can iz operete „Orfej u podzemlju“.....	35
4.2.5. Robert Schumann: Divlji jahač iz ciklusa „Album za mlade” op. 68, br. 8.....	36
4.2.6. Dmitrij Šostakovič: Valcer br. 2 iz “Suite za jazz orkestar br. 2”	37
4.2.7. Johann Strauss, st.: Radetzky-marš op. 228.....	39
4.2.8. Sergej Rahmanjinov: Koncert za klavir i orkestar br. 2 u c-molu, op. 18. 1. st.	40
4.3. Prepoznavanje i imenovanje prethodno odslušanih skladbi	41
5. ZAKLJUČCI.....	44
6. LITERATURA.....	47
7. SAŽETAK.....	51
8. SUMMARY.....	52

1. UVOD

U ovom radu autorica će se ponajviše dotaknuti utjecaja klasične glazbe na djecu rane i predškolske dobi. Može se reći da je jedna od ljudskih potreba, koja je sastavni dio dana većini ljudi na planetu, zasigurno glazba. Svaki pojedinac je u doticaju s glazbom u raznim aktivnostima kojima se bavi tijekom dana, od obavljanja kućanskih poslova pa sve do odmora (Vidulin i sur., 2020).

Od rođenja pa sve do smrti, glazba je važan čimbenik u ljudskom životu. Glazba postoji od kada postoji čovjek (Majsec Vrbanić, 2009). Glazba je umjetnost koja obuhvaća određena znanja i vještine, tj. vještinu organiziranja zvukova na vremenski način, uključivanje pravila koja se razlikuju ovisno o razdobljima te strukturiranje pomoću zvučnih komponenti (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Glazba je sve ono što ima određeni slijed, melodiju, ritam i tempo. Glazbom umjetnici dočaravaju emocije, svoje stavove, prenose poruke i stvaraju određene zvukove.

Glazba prati čovjeka od prenatalnog doba, jaslica, ranog i predškolskog doba, škole, adolescencije, može se reći da je glazba postala dio čovjekove svakidašnjice. Upravo zato početne faze djetetove izloženosti glazbi igraju značajnu ulogu u oblikovanju njihovih glazbenih preferencija. Poticanjem dječje radoznalosti za kvalitetnu, umjetničku glazbu i njegovanjem njihove glazbene osjetljivosti, ne samo da pridonosimo njihovom emocionalnom i duhovnom rastu, već i olakšavamo uspostavljanje društvenih veza.

Glazbom, ne samo da potičemo emocionalni razvoj, nego potičemo i socijalni razvoj. Kroz glazbu djeca mogu surađivati u parovima ili skupinama, razvijati empatiju... Ujedno glazbom se može poticati i motorički razvoj djeteta. Glazba sama od sebe potiče reakciju da se dijete tijekom slušanja glazbe spontano njiše, lupka nogama ili rukama, tj. glazba budi težnju za pokretom. Slušajući glazbu, djetetu je pokret način izražavanja jer je on djetetu najbliži, a samim time će se kretati te će tim kretnjama pokazivati kako je prihvatilo glazbu (Sam, 1998).

Motivacija za odabir ove teme potječe iz velike ljubavi prema glazbi koju autorica nosi u sebi još od malih nogu, posebice klasične glazbe s kojom je bila vrlo često okružena. Tijekom autoričinog obavljanja stručne prakse na studiju Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja primijećeno je kako vrlo malo odgojnih skupina, kao dio glazbenih aktiv-

nosti, koristi slušanje klasične glazbe. Postavlja se pitanje može li klasična glazba utjecati na razvoj djeteta i na koji način klasičnu glazbu možemo primijeniti i uvesti u rad s djecom.

U ovom radu prikazat će se kakav utjecaj klasična glazba ima na cjelokupni razvoj djeteta rane i predškolske dobi. Provedeno je nekoliko istraživanja za potrebe ovoga rada pa će se u drugom dijelu rada spomenuti neki skladatelji i djela koja su se koristila u istraživanju. U završnom dijelu rada prikazat će se rezultati istraživanja koji su provedeni s djecom temeljeni na slušanju određenih glazbenih djela.

2. UTJECAJ KLASIČNE GLAZBE NA DJECU

Na početku ovoga rada potrebo je prvo definirati što je to glazba. Glazba, kao jedna od najljepših umjetnosti, toliko je sveprisutna i neopisiva, ponekad neuhvatljiva u pokušaju da je svedemo na riječi i pojmove pa je teško dati jednu definiciju glazbe. Stoga ne čudi da imamo mnogo raznih pokušaja da se definira, odredi i objasni što je to ustvari glazba. To samo govori o tome da glazba nije samo: "umjetnost vremenske organizacije zvuka; umjetnost kombiniranja zvukova prema pravilima (koja se mijenjaju prema mjestima i razdobljima), organiziranja trajanja s pomoću zvukovnih elemenata; proizvod te umjetnosti" (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Glazba je očito puno više od toga. Doživljajni spektar glazbe toliko je širok da stvara dojam da je ponekad glazba naprosto neobjašnjiva. Ona je naprosto glazba.

„Glazba je... ljepota, čarolija, uživanje, osjećaj, ljubav, duhovni život, moć, snaga, inspiracija, umijeće, svemir, pokret, igra, ODGOJ, ... i još više, mnogo više. Glazba je sve ono što se ne može izreći, a živi u čovjeku i izvan njega“ (Sam, 1998: 5). Glazbu možemo definirati kao umjetnost zvuka koja najčešće sadrži organizirane tonove, melodiju i ritam. Glazbom možemo pobuditi razne emocije, ideje te ona kao takva može povezati osobe i komunicirati s ljudima. Glazba je čovjekov prijatelj tijekom čitavog njegovog života te ima terapeutski učinak. Bez obzira na razlike i probleme koji nas razdvajaju, glazba je nešto što ujedinjuje sve ljude (Majces Vrbanić, 2009).

Glazba nam pruža moć u ovladavanju našim raspoloženjem, ali isto tako pomaže u stvaranju okruženja u kojem se upravlja postupcima drugih ljudi. Ona može pomoći u nadvladavanju dobih i loših emocija, poticanju koncentracije kod opuštanja što uvelike doprinosi individualnom razvoju. Hallam (kao što navodi Nikolić 2018) ističe kako je u današnje vrijeme s novim tehnološkim otkrićima i poboljšanjima došlo do novijih načina istraživanja kojima se pruža bolje shvaćanje kako glazba može unaprijediti mentalni, socijalni i osobni djetetov razvoj (Nikolić 2018, prema Hallam 2010).

Danas se glazba sluša svugdje u različitim okruženjima. Kod kuće glazbu najčešće slušamo pomoću računala te odlaskom na internetske stranice na kojima se nudi glazbeni sadržaj, vozeći se autom, pomoću pametnih telefona, na javnim površinama, na zabavi s prijateljima ili samostalno. Shodno tome može se reći da glazbu često slušamo kao dio zabave, odmora i relaksacije ili pak tijekom učenja. No, glazbu se može slušati i ciljano, s punom pažnjom, ne radeći ništa drugo, a to se najčešće događa na

koncertima ili u prostorima posebno opremljenim za slušanje glazbe. I djeca su svakodnevno izložena glazbi, nevezano ako su uključena u izvannastavne aktivnosti ili ne (Vidulin i sur. 2020).

Glazbu možemo promatrati i proučavati kroz njen povijesni razvoj i razdoblja. Isto tako, možemo je dijeliti na brojne žanrove kojih je svakim danom sve više: folklorna glazba, narodna glazba, duhovna glazba, klasična glazba, zabavna glazba u kojoj su najpoznatiji pop, rock, punk, jazz, house, pa čak i pojam svjetska glazba. Ovo su samo neki od mnoštva termina kojima određujemo glazbene žanrove. Često, gotovo kao pravilo, svaki od njih, ima i svoje podžanrove i vrste koje ponekad mogu uočiti i svrstati samo veliki ljubitelji i poznavatelji određenog žanra (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Npr. po nekim izvorima rock glazba ima oko 25 podžanrova i prosječni slušatelj će teško nabrojati sve (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Također, klasična glazba je govorni pojam kojim se u svakodnevnoj upotrebi obuhvaća puno širi spektar stilova, pravaca te je za potrebe ovog rada dobro malo detaljnije i preciznije određivanje.

Naziv „klasična glazba“ široki je pojam koji se najčešće upotrebljava za glazbu koja je nastala u tradiciji zapadne umjetnosti, glazbu koja se može izvoditi u koncertnim dvoranama ili crkvama. Ona obuhvaća veoma široko povijesno razdoblje koje započinje negdje od srednjeg vijeka pa do danas. Ono što klasičnu glazbu čini toliko različitom od drugih žanrova je složena struktura, precizno je notirana (zapisana u obliku notnog zapisa) te ima naglasak na tehničkoj vještini izvođača (New World Encyclopedia, n.d.). Područje klasične glazbe obuhvaća različite stilove kao što su barokni, klasični, romantični i moderni stilovi. Ovi stilovi su se, prolazeći kroz višestoljetne transformacije, razvijali na način da je svaki stil posjedovao svoje osobine i komponente po kojima ih međusobno razlikujemo (Klavijatura.com, 2023). Isto tako, možemo reći da je klasična glazba iznjedrila mnoge glazbene skladatelje koje se nikada neće prestati spominjati i koji su ostavili trajan trag na klasičnu glazbu, a neki od njih su: Bach, Mozart, Beethoven, Čajkovski, Chopin, Haydn, Vivaldi, Rossini i mnogi drugi (New World Encyclopedia, n.d.).

Slušanje glazbe utječe na potpuni razvoj djeteta. Glazba ima najveći utjecaj na emocionalni razvoj, na razvoj estetske kulture i muzičkih sposobnosti. Dijete, slušajući glazbu, otkriva novi svijet koji je sačinjen od niza muzičkih tonova. Počet će uočavati da u muzici postoji nešto „lijepo“ te će samim time biti u mogućnosti doživjeti veći stupanj

veselja, radosti i sreće. Glazba kod djece može izazivati emocije, a time se kod njih budi i razvija mašta i želja za daljnjim slušanjem (Manasteriotti, 1971).

Prema nastojanjima Campbella (2005), glazbu možemo povezati s liječenjem tijela, jačanjem uma, oslobađanjem kreativnosti te govori da glazba ima moć rješavanja problema kao što su: disleksija, autizam, epilepsija itd. Štoviše, klasična glazba potiče psihički razvoj djece razvijajući njihovo stvaralaštvo i maštu. Iako je teško precizno definirati kako to klasična glazba utječe na slušatelja, smatra se da klasična glazba slušanjem i sviranjem povećava aktivnost obje hemisfere mozga, potičući ih na komunikaciju (Campbell, 2005).

Roditelji i ustanove ranog odgoja vrlo su važne mlađoj djeci dok starija djeca veliku važnost pronalaze kod svojih vršnjaka i putem medija. Obitelj predstavlja važan aspekt djetetu jer ono najviše vremena provodi sa svojim roditeljima i ostatkom obitelji, a upravo u provođenje tog vremena spada i zajedničko slušanje glazbe. Dijete je od najranije dobi izloženo glazbi upravo u krugu svoje obitelji. Razne uspavanke pjevaju se novorođenčetu, s vrtićkom djecom pjevaju se dječje pjesmice te je u ostatku djetinjstva glazba vrlo često prisutna uz razna okupljanja. Vidulin i sur. (2020) navode da su mnoga istraživanja dokazala kako se glazbena opredjeljenja djece najčešće poklapaju s opredjeljenjima njihovih roditelja i prijatelja što ujedno može ukazivati na zblježavanje prijateljstva i bolju socijalizaciju (Vidulin i sur. 2020).

„Muzika je predškolskom djetetu privlačna i interesantna jer se stalno mijenja i kreće, jer je dinamična. Dok je dijete mlađe (3-4 godine) oduševljava ga način, kako se stvara ton. Ono gleda ruke svirača na klaviru, pritisak tipke, pedala, prati dizanje i spuštanje batića, koji udara u žicu; pokrete gudala kod violiniste, prste po žicama, rastezanje harmonike i t. d.“ (Fučkar, 1959: 5). Pa zato možemo reći da djeca mlađe dobi ne obraćaju veliku pažnju na ono što slučaju, već na uočavanje nečeg novoga, ali pravilnom upotrebom i radom možemo postupno dovesti dijete da počinje uočavati muzičke segmente i njihove izmjene poput dinamike, tempa, trajanja, visine tona i obilježja muzike, a sve to možemo ostvariti kroz igru koja je djetetu osnovna potreba (Fučkar 1959).

Vidulin (2016) napominje da je trogodišnju djecu u jaslicama ključno upoznati s glazbom kroz slušanje i istraživanje slušnog okruženja. To pomaže potaknuti njihov interes i upoznati ih sa svijetom glazbe. Fokusirajući se na osjetilni aspekt njihove osobnosti, slušanje glazbe pokreće njihov glazbeni razvoj, a njihove reakcije na glazbu ovise o

individualnom stupnju razvoja. Cilj je pretvoriti nenamjerno i ležerno slušanje u namjerno i svjesno slušanje potičući dječju znatiželju o zapažanju zvukova koji su u okolini te slušanje i istraživanje zvukova kao temelj za kasnije prepoznavanje, pamćenje i analizu zvučnih iskustava. Provodeći s djecom glazbene aktivnosti koje potiču razvoj ritma, motoričkih sposobnosti i jezičnih vještina, istovremeno se kod djece izazivaju osjećaji sreće i užitka. U dobi od tri godine pa sve do šest godina s djecom se može postići značajan napredak u različitim glazbeno-obrazovnim domenama kao što su aktivno slušanje, vokalizacija, sudjelovanje u glazbenim igrama i istraživanje udaraljki. „Glazbenim aktivnostima pobuđuje se i razvija interes za glazbu, razvija želja za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima, započinje konkretniji razvoj glazbenih sposobnosti, njeguje se i kultivira glas, postiže samostalnija i ritamsko-melodijski preciznija izvedba pjesme pjevanjem i/ili sviranjem, doživljava i izražava glazba, prepoznaju osnovne glazbene sastavnice i slično“ (Vidulin, 2016:224).

Kako navodi Miočić (2012), glazbom promičemo kritičko i estetsko zaključivanje, kreativni proces koji utječe na individualni kognitivno-vrijednosni koncept, to jest dolazi do unaprijeđena te afirmiramo kulturu življenja i vrijednosti stvaranja i učenja. Ujedno, glazba je, baš kao i druge umjetnosti, dio estetskog odgoja. Srž estetskog odgoja i obrazovanja kroz glazbu je probuditi i njegovati djetetov osjećaj ljepote u muzici, osposobiti dijete da uoči estetske kvalitete muzike, dati djetetu osnove muzičkog ukusa, njegovati razvijanje kreativnih sposobnosti djeteta u svrsi estetski oblikovanog izražavanja u tim područjima te pomoći djetetu da stekne osnovna znanja i vještine, kao i određene navike estetskog karaktera (Manasteriotti, 1971). „Muzika unosi mnogo živosti i raznolikosti u život djeteta i u tomu se krije njezin čar i moć u odgoju već od najmlađe dobi“ (Manasteriotti, 1981:4). Ujedno možemo reći da je u predškolskim ustanovama primarni cilj slušanja glazbe taj da se kod djece pobudi sreća i veselje te želja za slušanjem glazbe, a zatim da slušanjem glazbe nadograđujemo njihova muzička znanja (Manasteriotti, 1971).

2.1. Utjecaj klasične glazbe na socio-emocionalni razvoj

Glazba postaje prisutna kod djeteta već prilikom rođenja, a sposobnost glazbe je probuditi, izmijeniti i osloboditi emocije. Također, dijete u glazbi može uživati ili se pak utješiti. Glazba može pobuditi glavne emocije, a to su: sreća, tuga, strah, ljutnja,

iznenađenje. U istraživanju se navode značajke kako je lakše raspoznati emocije sreće i tuge dok je teže raspoznati emocije ljutnje, straha i iznenađenja (Škojo, 2020).

Brojna istraživanja pokazala su da glazbeni razvoj počinje rođenjem pa čak i u prenatalnom razdoblju o čemu svjedoči sposobnost djeteta da aktivno reagira na različite slušne i umjetničke podražaje u ranim danima života. Ustvrdili su da je prva godina života osnovna za uspostavljanje temelja za djetetov glazbeni razvoj, osobito ako se djetetu daje planirana, stalna pažnja na glazbene dojmove i ako se potiče da replicira te dojmove kroz govor i aktivnosti povezane s glazbom (Vidulin, 2016).

„Glazbene aktivnosti utječu na obogaćivanje djetetovog emocionalnog i spoznajnog svijeta i razvijaju interes djeteta za glazbenu umjetnost“ (Majsec Vrbanić, 2008:29). Kako bi se uopće moglo desiti da dijete obogaćuje svoj emocionalni i spoznajni svijet, dijete treba spontano doživjeti skladbu u cijelosti kako bi je bolje zapamtilo. Zatim bi se trebalo uključiti u temeljitu i fokusiranu analizu koja će otkriti identitet skladbe učeći o skladatelju, vremenskom razdoblju, društvenom kontekstu, okruženju i drugim aspektima djela koji su utjecali na njegov konačni oblik. Budući da glazba potiče znatiželju djece, proširuje njihove interese i aktivno ih uključuje u rad, svi navedeni čimbenici presudni su u poticanju djece na slušanje glazbe. Bitan je odabir glazbenih djela koja mogu poboljšati glazbena iskustva djece. Na taj način mogu utjecati na svoje emocionalno uživanje, estetski odgoj, emocionalno prepoznavanje i poticanje aktivnosti tijekom slušanja. Primjerice, mlađa djeca moći će razlikovati glazbu koju odrasli doživljavaju kao veselu ili tužnu, ali istraživanja o tome mogu li djeca prepoznati strah ili ljutnju nedosljedna su. Osim toga, djeca će već u ranoj dobi moći prepoznati osnovne emocije u glazbi, ali to bi im trebalo poslužiti samo kao temelj za buduće obrazovanje (Vidulin i sur., 2020).

Glazbena komunikacija obuhvaća u djetinjstvu razne glazbene aktivnosti poput sviranja, pjevanja, slušanja, plesanja ili osmišljavanja glazbe koje dijete najčešće izvodi uz pomoć odrasle osobe. Uz pomoć odrasle osobe dijete se u glazbenoj aktivnosti najčešće bazira na ekspresiji lica, tjelesnim kretnjama i govoru odraslih i drugih sudionika kako bi ostvarili komunikaciju, bila ona glazbena ili neglazbena. Upravo se na taj način provodi socijalna i glazbena komunikacija. „Cross, Laurence i Rabinowitch argumentiraju kako je glazba socijalna aktivnost, od prve interakcije djeteta sa skrbnikom do zrelog glazbenog izraza, ona uključuje interakciju i prepoznavanje namjera drugih o-

soba koje se očituju ne samo u aktivnom muziciranju nego i kod slušanja glazbe“ (Nikolić i Ruškan, 2022: str. 135). Stoga, glazbu možemo sagledati kao segment socijalnog ponašanja. Sudjelovanje u glazbenim aktivnostima može nam osigurati okruženje koje nam može omogućiti da iskusimo svoje osjećaje koji će se možda poklapati s tuđim osjećajima te trebamo biti osjetljivi na njihova unutarnja, emocionalna stanja, a upravo na taj način stvaramo zajednicu punu suosjećanja i empatije (Nikolić i Ruškan, 2022).

HDSZAMP (2003) navodi kako tiha i lagana glazba može potaknuti na opuštanje te može umanjiti loše emocije i stres dok poticajna glazba može dovesti do uzbuđenja. Također navodi kako je tonalitet dura vrlo često povezan sa srećom dok je tonalitet mola povezan s tugom. Autorica Manasteriotti (1971), ističe „Među tonalitetima i tonskim rodovima postoje također razlike u izražaju, pa dur često stvara utisak svijetlog, vedrog, snažnog i odlučnog, a mol utisak mekog, tamnog, sjetnog i čeznutljivog“ (Manasteriotti, 1971:10). Autorica navodi da postoje i iznimke u kojima su molske melodije sretna te melodije u duru melankolične i tužne (Manasteriotti, 1971).

Nikolić (2018) navodi da su mnoga istraživanja pokazala da djeca, koja su pohađala glazbeni program i koja su bila okružena glazbom, pokazuju veću razinu empatije te entuzijazam za suradnju, međusobnu pomoć te svjesnost o drugima, to jest imaju bolju razvijenost socijalnih vještina. Također, vrtićka djeca, koja su sudjelovala u programu pjevanja, imaju veće samopouzdanje i manji strah kod nastupa u javnosti te lakše surađuju u zajedničkom radu u grupama. Provedeno je istraživanje o određenim dobrobitima pjevanja kod odraslih na njihovo zdravlje pa se te dobrobiti uvelike mogu uočiti i kod djece. Pozitivni rezultati u istraživanju pokazali su da pjevanje može pomoći u oslobađanju od napetosti i rješavanju dugotrajnih problema, oslobađanju od negativnih emocija i smanjivanje stresa, stvaranju pozitivnih emocija, raspoloženja i veći postotak energije, pažnje, pamćenja i koncentracije, povećanju samopoštovanja i samopouzdanja. Utjecaj glazbe kod djece ima moć emocionalnog oslobađanja i suzbijanja osjećaja stresa. Glazba im može omogućiti pozitivne emocije poput sreće, radosti i ushićenja.

S druge strane, glazba osim svog dobrotvornog, stimulativnog i blagotvornog djelovanja na mozak može imati i negativne učinke. Crnković i sur. (2020) navode kako određena glazba može potaknuti tugu i bezvoljnost, depresiju pa čak i depresivne misli i pogoršati depresivno stanje, karakterizirano napetošću, tjeskobom i nemirom. Tužna ili iritirajuća glazba može biti za neke osobe neugodna ili negativna. Međutim, svaka

osoba ima svoj jedinstven glazbeni ukus te svaka osoba glazbu može doživjeti na drugačiji način. Ljudski mozak se tijekom slušanja glazbe uključuje u brojne neurološke procese pomoću neuroanatomskih struktura koje osiguravaju slušnu percepciju i iskustvo te se dešavaju neurokemijske promjene koje utječu na to u kojoj količini i na koje načine će glazba utjecati na osobu.

Raspoloženje, kako navodi Ćurko (2021), može biti usko povezano sa glazbom. Glazba može pomoći da se potaknu, povežu i uspostave određena raspoloženja i uzbuđenja. Glazba ujedno može pomoći pri otklanjanju negativnog raspoloženja ali može i pridonijeti da osvijestimo samog sebe. Štoviše, možemo reći kako je „otkriven’ smisao glazbe, te da je ona, osim boljeg raspoloženja, čisto filozofski utemeljena u samo-osvješćivanju. Ako zanemarimo taj segment samo-osvješćivanja za neku drugu priliku, većina će se složiti da nam glazba uistinu popravlja raspoloženje. Sasvim je drugo pitanje kakva nam glazba može poboljšavati raspoloženje, naravno, u skladu s osobnim preferencijama svakoga pojedinca“ (Ćurko, 2021:64-65).

2.2. Utjecaj klasične glazbe na motorički razvoj

Slušajući glazbu, često se dešava da samoinicijativno počnemo lupati i tresti nogama, njihati se ili pak želimo zaplesati. Tako reagiraju i djeca. Stručnjaci su zaključili kako su takve reakcije normalne i prirodne te su ukazali kako djeca slušajući glazbu, koja je živahnija, postaju puno aktivnija i živahnija (HDSZAMP, 2003).

Dječji glazbeni pokret i ples nedvojbeno su usko povezani s glazbom u predškolskim ustanovama. Njihovi plesovi i pokreti gotovo su refleksni odgovor na glazbene zvukove. Pokreti djece uz glazbu istinski odražavaju ritmičke i estetske osjećaje glazbe. Pokret je jedan od djetetovih osnovnih načina izražavanja. Komunikacija pokretom je najznačajnija jer je djetetu najbliža. Kako se glazba odvija u određenom vremenu i prostoru, krećući se, dijete pokazuje koliko je ono prihvatilo glazbu (Sam, 1998).

S djecom se već od rane dobi mogu provoditi razne glazbene aktivnosti. Neke od njih su razne vrste pokretnih igara u kojima je uključena i glazba. Igra je osnovna dječja potreba pa je samim time jedna od osnovnih metoda u predškolskim ustanovama. Provođenjem muzičkih igara u predškolskim ustanovama kod djece se razvijaju, kako navodi Manasteriotti (1981:3), „osnovni pokreti, hod i trčanje, jača se njihova muskulatura i organizam, uspješno se utječe na pravilno držanje tijela, a uz muziku pokreti postaju

pravilniji i skladniji“. Samim time, možemo reći kako glazba može poboljšati fizički razvoj kod djece (Manasteriotti 1981). U glazbenim igrama djeca ne samo da su slušatelji glazbe, nego dijete aktivno reagira izvodeći razne pokrete. Pokrete moramo verbalno orijentirati prema glazbi uz koju će se dijete kretati, primjerice: da oslušuju glazbu te da reagiraju na to kako ona zvuči, je li polagana ili brza. Je li ta glazba tiha ili glasna, nježna ili radosna. Na taj način ćemo potaknuti djecu da slušaju glazbu uz koju će svojim kretnjama pokušati dočarati osobine te glazbe. U plesovima uz glazbu bit će izraženi oni pokreti koje će djeca moći izvesti, primjerice pokreti tihog, glasnog, polaganog i brzog hoda, hodanje na vrhovima prstića, trčanje, razni okreti, imitiranje kretnja životinja, prijevoznih sredstava i dr. (Manasteriotti 1981). „Vrijednost je muzičkih igara u tome što se njima razvija sposobnost djece da pokretima izražavaju muziku, prije svega njezin karakter ili neki od njezinih izražajnih elemenata, dok muzika istovremeno utječe na pokrete djece da budu skladniji i ritmičniji“ (Manasteriotti, 1971: 129).

Kako navodi Manasteriotti (1981), nakon šestog mjeseca života dijete ulazi u fazu „hvatanja“, u kojoj se razvija motorika. Tada dijete na glazbu reagira motoričkim kretnjama, poput njihanja lijevo-desno, cupkanja gornjim dijelom tijela, njihanja naprijed-natrag, micanjem glave... Kod trogodišnjeg djeteta već je usavršen osnovni nadzor nad mišićima, a motoričke vještine dijete savladava do šeste godine. Postepeno će dijete proširivati te vještine, ali će učiti i nove vještine (Manasteriotti, 1971).

Snažnu potrebu za kretanjem imaju i jasljučka djeca. Glazbenim elementom tempa pomozemo djeci, ne samo da zadovolje potrebu za kretanjem, već i da nauče razne tehnike kretanja. Malo starijoj djeci vježbanje različitih tempa može pomoći da se bolje fokusiraju i spretnije barataju glazbalima što poboljšava njihove motoričke sposobnosti. Djeca – od vremena kada su prohodali do svoje treće godine – imaju najveću želju za kretanjem. Nažalost, još uvijek se smatra da drugi podražaji imaju veći razvojni utjecaj na djecu od kretanja. Čak i mala djeca danas provode previše vremena pred televizorima i računalima što dovodi do situacije u kojoj je pokret sve manje zastupljen i nedostaje više nego ikada (Majces Vrbanić, 2008). U trećoj godini dijete već ima usavršene motoričke kretnje te tada dijete na glazbu više nema potrebe reagirati pokretima ili glasanjima. Tada se dijete može koncentrirati i sudjelovati u slušanju glazbe (Manasteriotti, 1981).

Neka istraživanja, čiji je cilj bio istražiti kako izloženost i učenje glazbe utječu na psihomotorni razvoj djece, pokazala su da mala djeca, koja su izložena glazbi, imaju veću

motoričku fleksibilnost pokreta, bolju motoričku koordinaciju, bolji izgovor tonova i zvukova te povoljan utjecaj na razvoj motoričkih vještina od djece koja nisu bila izložena glazbenom programu. Ritamska sinkroniziranost potaknula je kod djece pravilnost pri izvođenju pokreta i izdržljivosti, a program, koji obuhvaća ritam, poboljšao je motorička znanja. Mnogi stručnjaci govore o tome da ako dijete uči svirati neki instrument, to dijete usavršava vještine fine motorike i unaprjeđuje psihomotorne kompetencije (Nikolić, 2018). Autor Zachopoulou i sur. (2004) napominju da razvitak ritamskih mogućnosti kod provođenja motoričkih vještina povećavaju glazbene i tjelesne aktivnosti. Upravo ti autori objasnili su da je ritamska sposobnost „sposobnost promatranja, kontroliranja i diferenciranja ritma pokretom prema zahtjevima okruženja u određenom vremenu, što omogućuje brzo motoričko prilagođavanje djeteta u nepredvidivom okruženju i osigurava uspješnost u motoričkom izvođenju“ (Nikolić, 2018: str. 151).

2.3. Utjecaj klasične glazbe na kognitivni razvoj

Svačiji mozak razvija se na svoj jedinstven način. Različiti glazbeni koncepti koji su nam potrebni za stimulaciju i razvoj mozga neće djelovati na svakoga na isti način. Promjene će se dogoditi ovisno o vremenu trajanja i količini učenja (Nikolić, 2018).

Jedno istraživanje provedeno je na temu odnosa između glazbe i kognitivnog funkcioniranja iz perspektive učinka glazbenog obrazovanja na unapređenje razvoja kognitivnih sposobnosti. „Brojni su čimbenici koji utječu na jedinstvenost spomenutih transfera jer učenje glazbe uključuje duga razdoblja usmjerene pozornosti, svakodnevno vježbanje, čitanje glazbene notacije, pamćenje dugih glazbenih cjelina, učenje o različitim glazbenim strukturama, progresivno ovladavanje tehničkim vještinama i konvencionalno vođenu ekspresiju emocija u izvođenju“ (Nikolić, 2018: str. 143). Time se želi reći da djeca, koja se bave glazbom u djetinjstvu, mogu imati bolji učinak na kognitivno funkcioniranje, točnije na razvitak spacijalnih, verbalnih i matematičkih sposobnosti kao i razvitak koncentracije, pamćenja, pozornosti, ali i apstraktnog mišljenja (Nikolić, 2018).

Campbell (2005) navodi da nam slušanje glazbe može pomoći u poboljšanju pamćenja i pomoći pri učenju. Nekim ljudima tiha i polagana glazba, koja svira u pozadini, može pomoći pri tome da ostanu fokusirani duži period dok drugima takva glazba može odvrćati fokus. Iako i mnogi drugi autori tvrde da glazba može pomoći pri pamćenju, autor Schellenberg (2004) napravio je analizu istraživanja u kojem se istraživalo kako

glazba utječe na skup mentalnih aktivnosti kod osoba te je ustanovio da glazba karakterizira specifični podražaj za mozak. U istraživanju veliki značaj dao se Mozartovoj glazbi i Mozart efektu te doprinosi li slušanje takve glazbe poticanju kognitivnih sposobnosti. Dokazao je kako Mozartova glazba konkretno ne djeluje na pamćenje, nego djeluje na psihičko stanje koje se uz takvu glazbu može mijenjati i samim time utjecati na kognitivne funkcije (Crnković i sur. 2020).

Kako navodi Manasteriotti (1971), kod djece predškolske dobi obujam pažnje neprestano se razvija. Dijete od dvije godine može se najčešće koncentrirati šest sekundi dok se dijete od pet godina za nekakvu zanimljivu aktivnost, može koncentrirati trinaest sekundi. Obujam i trajanje djetetove koncentracije i pažnje zavisiće o motiviranosti, interesu te primjerenosti predmeta s obzirom na njegovu dob. Ako izaberemo skladbu koja nije primjerena za djetetovu dob, neće se izazvati dugotrajna pažnja kod djeteta.

Kako navodi Ćurko (2021), glazba može imati dobar utjecaj na pamćenje jer većina ljudi povezuje određenu skladbu ili pjesmu sa nekim sjećanjima, događajima ili bliskim osobama. Kako glazba može potaknuti jake emocije, a emocije povećavaju proces pamćenja, glazba može biti involvirana u formiranje sjećanja.

Glazbeno obrazovanje može poboljšati kognitivne funkcije kod djece i to ne samo zato što su djeca involvirana u glazbu i glazbene aktivnosti. Dokazano je da uključenost u glazbu i glazbenu školu unapređuje i povećava inteligenciju. Učenje glazbe uključuje mnoge "školske" aktivnosti, poput čitanja notnog zapisa, koncentracije, vježbe i nastave pa samim time može utjecati na rast IQ-a. Kako navodi Nikolić (2018:147) „Prema tom se gledištu mogu predvidjeti dugoročne razlike između glazbeno obrazovanih i neobrazovanih osoba na testovima kognitivnih sposobnosti, uključujući IQ“, ali autori Schellenberg i Weiss (2013, prema Nikolić, 2018) napominju da je glazbeno educiranje povezano s IQ-om onda kada se glazbene aktivnosti koriste kao izvannastavne aktivnosti, tj. dodatan sadržaj uz nastavne aktivnosti.

2.4. Utjecaj klasične glazbe na razvoj govora

Govor je temeljni način komunikacije među ljudima i najznačajnija je ljudska sposobnost koju stječemo već u najranijem periodu života. Razvija se i obogaćuje tijekom čitavog života. Najizraženiji razvoj i napredak govora uključuje prve tri godine djetetova života.

Izloženost djeteta glazbi ima ključnu ulogu u razvoju govora. Glazbom ljudi mogu komunicirati te ona može poslužiti kao sredstvo izražavanja njihovih misli i osjećaja. Istraživanja, u kojima su se zapažale glazbene vještine vrtičke djece, pokazuju da djeca od „malih nogu“ iskazuju zanimanje za glazbu. Autorica Šmit (2001) napominje da je osjećaj za ritam kod djece vrlo djelotvoran jer pomaže u cjelokupnom razvoju djeteta te „...djeluje na razvoj osobnosti i na psihomotoriku, smanjuje govorne smetnje psihofizičkog podrijetla, ubrzava percepciju tjelesne sheme, smanjuje strahove, socijalizira dijete, ublažuje emocionalne reakcije“ (Šmit, 2001:134).

Uspješna komunikacija djece mora biti temeljena na određenim usvojenim pravilima. Na samim počecima djeca vode uspješnu komunikaciju kod kuće sa svojim roditeljima i odraslim osobama, a u ustanovama ranog i predškolskog odgoja s odgojiteljicama. Odrasle osobe svojim postupcima modeliraju primjereno ponašanje koje ukazuje na to kako se dijalog vodi. Tu glazba i njezine komponente mogu uvelike pomoći jer djeca mogu koristiti vlastite muzičke kompozicije da prate svoje izjave na raznim instrumentima. Poštuju pauze i odgovaraju istim ili, prema dogovoru, suprotnim tempom, dinamikom ili ritmom u direktnom dijalogu s odgojiteljicama ili, naknadno, s prijateljima u grupi. Pjevanjem i sviranjem možemo dočarati i istaknuti načine komunikacije u svakodnevnom životu kao na primjer pozdravljanje, imenovanje i čitanje (Majsec Vrbanić, 2008).

Kako bi dijete pravilno govorilo, potrebno je da usvoji intonaciju i ritam. Dječje pjesmice, igre s pokretima i riječima, brojalice, uspavanke i druge aktivnosti pune su ritma koje okružuju dijete od njegovog rođenja, pa tako dijete usvaja ritam i intonaciju (Šmit, 2001). Kako bi se sve to usvojilo i kako bi dijete uspješno komuniciralo i pravilno govorilo, potrebno je također da je razvijena slušna percepcija, neophodni su glasovni poticaji, pažnja, koncentracija, inicijativa i samokontrola. Budući da je slušni organ u potpunosti razvijen do dvadeset četvrtog tjedna trudnoće, dijete već tada može čuti zvukove i buku. U tom razdoblju sluša majčin glas, disanje, zvukove koji dolaze iz probavnog sustava te otkucaje (Majsec Vrbanić, 2008).

Osobito je značajna uloga koju glazbeni odgoj ima u razvoju govora. Djeca koja pjevaju poboljšavaju kvalitetu glasa, proširuju svoj vokabular riječima koje još ne koriste u govoru i aktiviraju govor. Pjevanje može pomoći djeci s govornim nedostacima koji se povremeno pojavljuju, kao što su pogrešno izgovoreni ili neujednačeni zvukovi ili mijenjanje glasova. Pjevanje pomaže razvoju djetetovih pluća i prsa; kako ravnomjernije i

dublje disati, poboljšavaju svoju sposobnost jasnog i pravilnog govora i razvijaju svoj ukupni fizički i mentalni razvoj (Manasteriotti, 1981).

3. IZBOR KLASIČNE GLAZBE ZA ISTRAŽIVANJE

Kod odabira skladbi za ovo istraživanje autorica se vodila nekim odrednicama i parametrima. To je potrebno da bi ovaj rad imao znanstveno uporište. Kao što i samu glazbu možemo definirati na puno različitih načina, tako možemo i istraživanje vezano uz glazbu provoditi rukovodeći se vrlo različitim parametrima i postavkama. Dalje u tekstu biti će navedeni neki primjeri.

Manasteriotti (1971) kaže slijedeće: „Slušanjem muzike u najvećoj mjeri utječemo na razvoj emocionalnog života djeteta, na razvoj njegove estetske kulture i muzičkih sposobnosti. Stoga smišljenim, pravilno predvođenim slušanjem muzike mnogo pridonosimo svestranom razvoju djeteta“ (Manasteriotti, 1971:101).

Dodatno, Fučkar (1959) navodi da postoji pet osnovnih zahtjeva za izbor glazbenih djela pri radu s djecom rane i predškolske dobi. Prvi zahtjev govori da pri upoznavanju predškolske djece s glazbenim djelima, kako vokalnim tako i instrumentalnim, odaberemo djela koja se razlikuju po svom karakteru, sadržaju, izražajnim sredstvima i oblicima. Važno je napomenuti da nije svako glazbeno djelo prikladno za djecu predškolske dobi i nemaju sva jednaku odgojnu vrijednost.

Kako bi učinkovito uključili djecu na psihološkoj razini, drugi zahtjev govori o odabiru glazbenih kompozicija koje moraju biti razumljive dječjim shvaćanjima. Sadržaji vokalnih i instrumentalnih djela trebaju imati osobni značaj koji pridonosi razvoju njihova mišljenja, mašte, emocija, pamćenja, pažnje i volje.

Treći, pak govori o tome da prilikom izražavanja ili predstavljanja sadržaja glazbenih djela glazbeni elementi budu jasni, jednostavni i lako razumljivi. Na primjer, kod izbora pjesama za predškolsku djecu, ključno je da se fokusiramo na jednostavnost melodije unutar malog raspona glasa i jednostavnost ritma.

Četvrti zahtjev govorio o glazbi namijenjenoj slušanju, bilo vokalnoj ili instrumentalnoj, tada se složenost glazbenih elemenata povećava. To je zato što je primarni cilj takve glazbe pružiti estetski doživljaj, bez potrebe da djeca kasnije sama izvode djelo koje su slušali, primjerice u obliku pjesama koje pjevaju. Prilikom odabira glazbenih djela, preporučljivo je postupno krenuti od jednostavnijim ka zahtjevnijim i složenijim skladbama.

Peti zahtjev za izbor glazbenih djela omogućuje postupni razvoj dječjih glazbenih vještina istovremeno njegujući njihovu znatiželju i entuzijazam, potičući istinsku želju za aktivnim uključivanjem u glazbene aktivnosti (Fučkar, 1959).

Uz do sada navedene zahtjeve prilikom odabira skladbi za slušanje s djecom treba obratiti pozornost i na trajanje skladbe zbog smanjene sposobnosti koncentracije kod djece vrtićkog uzrasta. Stoga će se po dječjim sposobnostima i interesima birati jednostavnije i kraće skladbe u trajanju od 2 do 3 minute. U jasličkim skupinama preporuča se slušanje skladbi programskog karaktera, vokalnih skladbi te pokoja instrumentalna skladba. Vokalnoj glazbi daje se prednost jer djeca, slušajući takvu skladbu, čuju riječi što im može olakšati razumijevanje glazbe, posebice ako je skladba na materinskom jeziku. Kako navodi Manasteriotti (1971:104) „Posebno mjesto među pjesmama zauzimaju uspavanke, nježne prijazne pjesme, iz kojih zrači ljubav majke prema djetetu, prema mlađoj djeci uopće“. Uspavanke se smatraju jednom od najstarijih glazbenih vrsta kojom su majke uspavljivale svoju djecu. U starijim skupinama mogu se slušati pretežno instrumentalne skladbe. Kod djece srednje dobi skladbe mogu biti na njima poznatijim instrumentima dok u predškolskim skupinama mogu biti skladbe raznih instrumenata i orkestra (Manasteriotti, 1971).

3.1. Izbor skladbi za istraživanje

U izboru skladbi za istraživanje autorica se vodila principom kakve emocije i doživlja u njoj budi svaka odabrana skladba. Također, fragmenti skladbi odabrani su pod pretpostavkom što bi djeci određene dobi moglo biti zanimljivo te pod pretpostavkom koje će emocije skladba izazvati kod djece. Sve skladbe su instrumentalne, odsvirane orkestrom ili klavirom. Jedan od ciljeva istraživanja bio je izazvati kod djece određene reakcije i emocije. Kako bi to bilo jasno i moguće ostvariti, zadani su određeni parametri kroz određene emocije i određene reakcije: radost/veselje, tuga/sjeta, opuštenost, težnja za pokretom i plesom.

Skladbe, koje su kod autorice izazvale tugu jesu: 1. stavak iz Mjesečeve sonate br. 14, op. 27 Ludviga van Beethovena i fragment iz 1. stavka iz Koncerta za klavir i orkestar br. 2 u c-molu, op. 18 od Sergeja Rahmanjinova. Kao primjer skladbi koje izazivaju osjećaj radosti su skladbe Johanna Straussa Sr., Radetzky-marš op. 228 i Divlji jahač iz ciklusa „Album za mlade“ op. 68, br. 8 Roberta Schumanna. Sjetu i opuštenost au-

torica je očekivala nakon slušanja Labuda Camille Saint-Saensa iz suite „Karneval životinja“ i Romansa, 2. stavak iz „Male noćne muzike“ Wolfganga Amadeusa Mozarta. Kao što je već prije navedeno, klasična glazba ima veliki utjecaj na pokret i motorički razvoj te su zbog toga za primjere plesne glazbe izabrane skladbe Can can iz operete „Orfej u podzemlju“ Jacquesa Offenbacha i Valcer br. 2 iz „Suite za jazz orkestar“ Dmitrija Šostakoviča.

3.2. Popis skladbi korištenih u istraživanju

U nastavku su navedene skladbe redoslijedom kako su i provedene u vrtičkim aktivnostima.

1. Camille Saint-Saens: Labud iz suite „Karneval životinja“,
2. Wolfgang Amadeus Mozart: Romansa, 2. stavak iz „Male noćne muzike“, KV 525,
3. Ludwig van Beethoven: 1. stavak iz Mjesečeve sonate br. 14, op. 27,
4. Jacques Offenbach: Can can iz operete „Orfej u podzemlju“,
5. Robert Schumann: Divlji jahač iz ciklusa „Album za mlade“ op. 68, br. 8,
6. Dmitrij Šostakovič: Valcer br. 2 iz „Suite za jazz orkestar br. 2.“,
7. Johann Strauss Sr.: Radetzky-marš op. 228,
8. Sergej Rahmanjinov: 1. stavak iz Koncerta za klavir i orkestar br. 2 u c-molu, op. 18.

Navedeni redoslijed prikaz je tijekom istraživanja, tj. redoslijeda kojim su djeca slušala skladbe. Prilikom dolaska djece u skupinu i tijekom jutra autorica je promatrala djecu i njihove reakcije, jesu li ona živahna, aktivna, sretna, tužna, pospana i slično. Upravo u tim trenucima planiralo se koja će se skladba slušati toga dana. Individualiziran je pristup skupini i ciljano su dane odabrane skladbe. Prije samog provođenja aktivnosti postavljen je određeni redoslijed slušanja skladbi, no u radu s djecom taj se pristup morao promijeniti. Naime, osluškivanjem djece i prema reakcijama djece kada se istraživanje trebalo provesti, bila je potreba za promjenom pristupa i načinom rada te izmjenom odabira skladbi kako bi se dobili konkretni i vidljivi rezultati za istraživanje. Ukoliko se primijetilo da su djeca previše živahna i da se neće postići istraživački cilj, puštala se smirenija, opuštenija ili sjetnija skladba. Time se također željelo istražiti hoće li se djeca moći primiriti. S druge strane, ukoliko se vidjelo da su djeca pospana,

nezainteresirana, neaktivna ili tužna, puštane su im skladbe koje bi ih mogle razbuditi, razveseliti i zainteresirati.

3.3. Biografija skladatelja i kratak opis skladbi

3.3.1. *Camille Saint-Saëns: Labud iz suite „Karneval životinja“*

Camille Saint-Saëns je francuski skladatelj. Poznat je po tome što je svirao klavir i orgulje. Rođen je u Parizu 1835. godine, a umro je u Alžiru 1921. godine (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). S glazbom se susreo vrlo rano, a kasnije upisuje Konzervatorij u Parizu gdje studira sviranje orgulja, kompoziciju i skladanje, te je u to vrijeme dobio mnoge nagrade. Bio je orguljaš u crkvi Madeleine (Goulding, 2004).

Uz skladanje, dirigiranje i ostale poslove kojima se bavio, Camille je bio profesor u školi gdje je podučavao klavir. Obišao je gotovo cijeli svijet. Osnovao je Nacionalno glazbeno društvo u kojem se promicalo izvođenje francuskih djela (Britannica, 2024). „Kritičari ističu da se njegova djela odlikuju značajkama tipičnim za francusku glazbu: logičnom strukturom, jasnoćom, jednostavnošću, eufonijom i vrsnim umijećem. Točno je znao što želi i kako se mora izraziti da bi to postigao“ (Goulding, 2004:348).

Saint-Saëns je komponirao gotovo sve glazbene vrste koje su bile prisutne u to vrijeme te je bio jedan od onih koji je ostvario odlične rezultate u skladanju programske ali i apsolutne glazbe. Napisao je 5 simfonija, 4 simfonijske pjesme za orkestar, 12 opera, 5 koncerata za klavir, 3 koncerta za violinu, 3 koncerta za violončelo. Pisao je i brojne oratorije, djela za komornu glazbu, kantante i pjesme za solo pjevanje i zborove. Njegova najpoznatija djela su Treća simfonijska pjesma „Ples smrti“, fantazija za orkestar u 14 stavaka „Karneval životinja“ (francuski: "Le Carnaval des animaux"), Treća simfonijska u c-molu, opera je Samson i Dalila, Klavirski koncert br. 2 u g-molu, op.22, Koncert za violončelo br. 2 u d-molu, op. 119 te mnoge druge (Goulding, 2004).

Labud je 13. stavak i ujedno jedan od najpoznatijih stavaka iz suite „Karneval životinja“ koja je skladana 1886. godine. Labud je predstavljen kroz nježnu i profinjenu melodiju violončela, najčešće uz pratnju klavira ili orkestra. Melodija predstavlja slike koje dočaravaju labuda koji graciozno pliva vodom. Labud je jedini stavak iz Životinjskog karnevala kojeg je Saint-Saëns objavio (Linton, 2022).

3.3.2. Wolfgang Amadeus Mozart: „Mala noćna muzika“, KV 525, 2. st. Romansa

Austrijski skladatelj, Wolfgang Amadeus Mozart rođen je 1756. u Salzburgu, a umro je 1791. godine. Jedan je od najcjenjenijih skladatelja zapadnoeuropske glazbe. Skladao je i pisao djela u svim glazbenim žanrovima koja su u to vrijeme bila prisutna (Sadie, 2024). Leopold, otac Mozarta, bio je također skladatelj i vrhunski violinista. Ujedno je podučavao glazbu i samog Mozarta. Uz Leopolda, Mozart je već sa četiri godine učio svirati klavir te je sa šest godina bio vrsni glazbenik. „Virtuozno je svirao klavir, koncerte je svirao bez ikakve prethodne pripreme, improvizirao je i skladao od šeste godine: prvu je simfoniju napisao u osmoj godini, prvi oratorij u jedanaestoj, a prvu operu u dvanaestoj godini. U četrnaestoj je godini dirigirao dvadeset izvedbi te opere“ (Goulding, 2004:115).

Upravo zato, kažemo kako je Mozart bio „čudo od djeteta“. Uz to što je bio vrhunski glazbenik, osim klavira i violine svirao je čembalo i orgulje. Sve što je skladao je i sam izvodio, što mu je bila i glavna namjera. Goulding (2004) navodi kako je uz sve što je Mozart pisao, njemu omiljena bila opera.

Mozart je napisao slijedeća djela: mise (15), simfonije (41), sonate (42) i koncerte za klavir (27), violinu (5), gudačke kvartete i kvintete, komornu glazbu, opere (20). U Mozartovim skladbama može se čuti dašak vedrine, svježine, jednostavnost melodije, nipošto žestine i ljutnje, a on je sam rekao (prema Goulding, 2004:112) „Strasti, bez obzira na to jesu li silovite, nipošto ne bi trebalo izražavati kad dosegnu razinu nelagodje; jednako tako ni glazba, čak ni u najgorim situacijama, ne bi smjela vrijeđati uho, već mu goditi, i uvijek ostati glazba“. Neka od njegovih najcjenjenijih djela su Simfonija u C-duru br. 41 i br. 40 u g-molu, gudački kvartet br. 17 u B-duru, k. 458 „Lovački“, opere Figarov pir, Čarobna frula i Don Giovanni, Serenada za gudače Mala noćna muzika i mnoge druge (Goulding, 2004).

Mala noćna muzika (njem. *Eine kleine Nachtmusik*) je Serenada za gudače br. 13 u G-duru. Napisana je za ansambl od dvije violine, violu, violončelo i kontrabas, a danas je često izvodi gudački orkestar (Classic fm, n. d.). Drugi stavak je Romansa koja spada u glazbeni oblik trodijelne pjesme. Sporiji i nježniji 2. stavak budi osjećaje elegancije i profinjenosti. Tempo skladbe je *Andante* (tal. hodajući), što simbolizira umjereni tempo koji pridonosi nježnosti i mirnoći skladbe. Melodija ove skladbe donosi osjećaj tuge i ljubavi, stvarajući duboku emotivnu vezu sa slušateljem.

3.3.3. Ludwig van Beethoven: Mjesečeva sonata br. 14, op. 27, 1. st.

Ludwig van Beethoven, rođen je 1770. u Njemačkoj, a umro je 1827. godine. Bio je skladatelj i pijanist. Glazbom se počeo baviti s četiri godine, na prisilu svojega oca, te se 1778. publici predstavio kao klavirist. Ozbiljnije se počeo baviti glazbom 1779. godine, kad je učio svirati klavir, čembalo, orgulje i violu. S dvanaest godina nastupa izvedbena na orguljama i čembalu, a s četrnaest godina postaje član dvorskog ansambla (Kovačević, 1971–1977).

Također, kratko je studirao filozofiju. Nakon odustajanja od fakulteta postao je učenik Haydna (Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža). Kada je imao otprilike 26 godina počeo je primjećivati kako mu je sluh sve slabiji te je s vremenom u potpunosti izgubio sluh. Činjenica je da su neka od skladateljevih najpoznatijih djela nastala nakon potpunog gubitka sluha: Treća, Četvrta, Peta, Šesta, Sedma, Osmi i Deveta simfonija, klavirske sonate poput br. 29 u b-molu, br. 21 u C-duru, br. 23. u f-molu, jedina opera Fidelio, Missa Solemnis, skladba za solo klavir koju danas poznajemo pod imenom "Za Elizetu", te mnoge druge.

Napisao je 9 simfonija, 5 klavirskih koncerata, violinski koncert u D-duru, op. 16, 16 gudačkih kvarteta, 32 sonate za klavir, 2 mise, 10 uvertira, 10 sonata za violinu i klavir, 5 sonata za violončelo i klavir i 1 operu te mnoge druge (Goulding, 2004). Instrumentalna glazba bila je Beethovenov veliki uspjeh. Također, poznat je po tome što je skladatelj koji je prvi put u to doba, kroz glazbu duboko izrazio svoje emocije i želje. Ujedno je doveo inovacije u svijet glazbe, tj. menuet je zamijenio sa scherzom u simfonijama i kvartetima. Među opusom od 200 djela, najviše se ističu njegovih 9 simfonija, jer su one bile prekretnica za dotadašnje simfonije (Kovačević, 1971–1977).

Beethovenova klavirska sonata br. 14 u c-molu, pravim imenom „Quasi una fantasia“ („Sonata u maniri fantazije“), op. 27, br. 2, je publici poznata kao „Mjesečeva sonata“. Kako navode izvori, skladba je završena 1801. godine, a godinu dana kasnije prvi put je izvedena. Mjesečeva sonata bila je posvećena Beethovenovoj učenici, Giulietii Guicciari. Sonata je zanimljiva zbog svog tajanstvenog i prividno improviziranog prvog stavka. Ime Mjesečeva sonata dobila kada je pjesnik Rellstab prvi stavak usporedio s brodicom koja pluta jezerom na mjeseci (Schwarm, 2024). Tempo skladbe je *Adagio* (tal. sporo), a raspoloženje koje pobliže može opisati karakter je *sostenuto* (tal. suzdržano). Karakterizira ga spori tempo i izražajna melodija koja evocira tihu i misterioznu

atmosferu. Stavak je napisan u cis-molu, što dodaje tajanstvenost i dramatičnost njegovom karakteru. Dinamika varira od nježnog prema izražajnom, stvarajući kontraste u zvuku i naglašavajući emotivnu dubinu muzike.

3.3.4. Jacques Offenbach: *Can can iz operete „Orfej u podzemlju“*

Jacques Offenbach rođen je u Njemačkoj 1819. godine, a umro je u Francuskoj 1880. godine. Bio je francuski skladatelj i dirigent njemačkog porijekla. Svirao je violinu i violončelo te je svirao s bratom i sestrom po njemačkim kafićima (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža).

Preselio se u Pariz kako bi učio o glazbi na konzervatoriju i studirao violončelo. Godinu dana kasnije napustio je konzervatorij te nastupa po kazalištima i salonima kao dio orkestra svirajući violončelo ili kao virtuoz violončela. Otvorio je svoje kazalište gdje je najprije predstavljao kratke komedije za ansambl. Kasnije je povećao ansambl i izvodio svoje operete, ali i tuđi repertoar. Izuzetan uspjeh stekao je svojom operetom „Orfej u podzemlju“. To djelo se izvodilo diljem svijeta, a skladatelj ujedno postaje najuspješnijim skladateljem novog žanra „operete“. Nakon Francusko-pruskog rata, kada su zanimanja za Offenbachova djela opala, kreće na putovanje u Ameriku gdje je održao razne koncerte i napisao svoju posljednju operu „Hoffmannove priče“ (Kovačević, 1971–1977).

Iako su operete djela koja su obilježila Offenbacha, on je skladao i u drugim žanrovima, posebice vokalna djela, djela za balet i violončelo. Offenbach je napisao 102 djela od kojih su najpoznatija opereta „Orfej u podzemlju“, „Pariški život“, „Lijepa Helena“, opera „Hoffmannove priče“. Offenbachova je glazba često duhovita, šarmantna i satirična, reflektirajući duh vremena i društvene prilike u kojima je živio (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža).

Can-can (fran. kankan) je naziv za francuski ples koji je brz, ritmičan, karakteriziraju ga podizanje nogu plesačica, skakanje i energični pokreti. Glazba koja prati kankan obično je živahna i ritmična, u brzom tempu koji potiče plesače na dinamične pokrete (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Can-can se prvi put pojavljuje u drugom činu operete, točnije u završnoj sceni u kojoj su se grčki bogovi zabavljali galopirajući po pozornici. Skladbu izvodi orkestar. Tempo je brz, živahan i ritmičan.

3.3.5. Robert Schumann: *Divlji jahač iz ciklusa „Album za mlade“ op. 68, br. 8*

Robert Schumann bio je skladatelj, pijanist i glazbeni kritičar, rođen u Njemačkoj. Živio je od 1810. do 1856. godine. U dobi od sedam godina već je učio svirati klavir te je s dvanaest godina proučavao glazbu poznatih skladatelja poput Mozarta, Bacha, Beethovena. Počeo je eksperimentirati u komponiranju kraćih klavirskih pjesova te nastupa kao klavirist (Kovačević, 1971–1977).

Pod utjecajem obitelji, započeo je studirati pravo, ali se ipak odlučio za glazbu te napušta studij i posvećuje se muziciranju, točnije, postaje koncertni pijanist. Friedrich Wieck bio je učitelj kod kojega je Schumann učio svirati klavir. Ujedno je upoznao i svoju buduću suprugu Claru, Wieckovu kćer, kojoj je posvetio većinu svojih skladbi. U tim skladbama isticao je svoju duboku ljubav prema njoj ali i njezin pijanistički talent (Abraham, 2024). Zbog ozljede prsta, izvodeći razne vježbe, morao je prestati sa pijanističkom karijerom i opredjeljuje se za skladanje. Uz glazbu, Schumann je veliku pažnju davao književnosti. Osnovao je „Novi časopis za glazbu“ u kojem je pisao glazbene primjedbe i opaske u tadašnje vrijeme (Goulding, 2004).

Na Schumannov umjetnički razvoj uvelike je utjecalo zadivljujuće područje romantične književnosti, koja je duboko odjekivala s njegovom ekscentričnom i maštovitom prirodom. Taj ga je utjecaj izravno nadahnuo da izgradi model lirskih ekspresivnih klavirskih minijatura, aranžiranih na ciklički način, koje su bile ukorijenjene u zajedničkom poetskom konceptu koji je često proizlazio iz skladateljevih vlastitih subjektivnih iskustava. Ovaj kreativni pristup može se uočiti u njegovim glazbenim ciklusima kao što su *Leptiri*, *Karneval*, *Dječji prizori* i *Kreisleriana*, kao i u brojnim zbirkama solo pjesama. Dok je Schumann isprva dao svoj najoriginalniji skladateljski doprinos svojim ranim klavirskim djelima, kasnije se okušao u skladanju simfonija, komorne i oratorijske glazbe. Unatoč brojnim glazbeno-scenskim djelima, jedina opera koja je ostvarena bila je opera *Genoveva* (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Autor Goulding (2004:180) opisuje „Njegove se skladbe najčešće opisuju izrazima „neobuzdano“, „hirovito“, „lirsko“, „poetsko“ i „melodično““.

Divlji jahač op. 68, jedna je od poznatijih kompozicija iz zbirke „Albuma za mlade“. *Divlji jahač* je 8. djelo u zbirci. Album za mlade sastoji se od 43 kratkih klavirskih minijatura koje su razdvojene u 2 djela. Schumann je namijenio zbirku mladim pijanistima, kako bi se uz pomoć nje djeca mogla educirati, razvijati tehniku i muzikalnost te se zabaviti.

Prvi dio sastoji se od 18 kraćih kompozicija za edukaciju mladih, a ostale kompozicije, njih 25, namijenjene su za naprednije učenike (Journal online, n.d.). Divlji jahač je kompozicija koja je živahna, energična i kratka. Slušatelj slušajući skladbu može doživjeti i zamisliti divljeg jahača u punom galopu, a ritam i melodija simuliraju uzbuđenje i dinamičnost jahanja.

3.3.6. *Dmitrij Šostakovič: Valcer br. 2 iz "Suite za jazz orkestar br. 2"*

Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič bio je skladatelj, dirigent i klavirist ruskog podrijetla koji je živio od 1906 godine do 1975. godine. Na petrogradskom Konzervatoriju s trinaest godina učio je klavir. Tamo je s dvanaest godina diplomirao klavir i kompoziciju. Kao diplomski rad skladao je svoju Simfoniju br. 1 (Goulding, 2004).

Šostakovič je predavao kompoziciju na Konzervatoriju gdje je i sam diplomirao, ali i na Konzervatoriju u Moskvi. Uz profesorske obveze, nastupao je kao klavirist i dirigent. Tijekom razdoblja kada je Sovjetski Savez lako prihvaćao zapadnjačke utjecaje, Šostakovič je nadaleko smatran najcjenjenijim skladateljem svoje ere. Krenuo je na svoje umjetničko putovanje, istražujući nove putove izražavanja uz hrabro eksperimentiranje i kreativno sazrijevajući (Kovačević, 1971–1977).

Njegov stil skladanja koji je vrlo sličan ekspresionizmu može se prepoznati u njegove dvije opere, „Nos“ i „Katerina Izmajlova“. S ekspresionističkim pristupom koji je slobodno koristio disonancu za naglašavanje dramatičnih sukoba, označio je pomak u ruskoj operi, često nazivanoj "brutalno realističnom". No, obje ove opere naišle su na oštru osudu službene sovjetske umjetničke ideologije. Nakon tih napada službene kulturne politike, Šostakovič se pokušao iskupiti djelima kao što su Koncert za klavir, gudače i trubu te Peta simfonija, koju je smatrao odgovorom na datu kritiku. Te su skladbe ne samo učvrstile njegov položaj jednog od vodećih sovjetskih skladatelja, već su mu donijele i pohvale, uključujući prestižnu Staljinovu nagradu 1940. za njegov Klavirski kvintet. Tijekom svoje karijere Šostakovič je često crpio inspiraciju iz povijesnih i suvremenih događaja (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Iako u Šostakovičevom opusu najveći značaj imaju njegovih 15 simfonija, pisao je klavirske i violinske koncerte. Neka od njegovih najpoznatijih djela su Prva simfonija, Peta simfonija u d-molu, op. 47, Sedma simfonija „Lenjingradska“ u c-molu, op.60, balet Zlatno

doba, Koncert br. 3 za klavir i trubu u c-molu, Klavirski koncert u g-molu, op. 57, Koncert za violončelo br. 1 u Es-duru, op. 107, 24 Preludija i fuga za klavir op. 87, 15 gudačkih kvarteta.

Valcer br. 2 je sedmi stavak iz „Suite za orkestar“. Suita čini skup od 8 stavaka. Često su je pogrešno nazivali „Suita za jazz orkestar br. 2“ jer su notni zapisi bili izgubljeni tijekom rata. Saksofon donosi glavnu temu ovoj skladbi i stoga je čini jedinstvenom (Marija, 2018).

3.3.7. Johann Strauss, st.: *Radetzky-marš op. 228*

Johann Strauss austrijski je skladatelj i dirigent. Živio je od 1804. do 1849. godine. Osim što je bio skladatelj i dirigent, svirao je i violinu. U suradnji s J. Lannerom, Strauss postaje dio Lannerova trija, odnosno Straussovim dolaskom postaje kvartet. Kako je kvartet evoluirao u orkestar, Strauss je preuzeo dužnost dirigenta. Godine 1825. osnovao je orkestar koji je brzo postao vrlo cijenjen u Beču i u ostatku Europe, te je krenuo na turneju po Europi. Uz to, preuzeo je ulogu ravnatelja plesnih balova na dvoru u Beču (Kovačević, 1971–1977 svezak 3).

U području plesa, Strauss je dobio zasluženu titulu "oca valcera" dajući ovoj plesnoj formi njegovu konačnu, klasičnu strukturu. Tijekom gotovo jednog stoljeća valcer je zadržao svoju nepokolebljivu popularnost zahvaljujući Straussu. Harmonijski jednostavni Straussovi valceri, crpeći inspiraciju iz melodija bečke narodne glazbe, odlikuju se istančanim ritmičkim senzibilitetom. Iako je posjedovao vatreni temperament, Strauss je također pokazao izuzetnu preciznost kao dirigent. Očarao je ne samo bečku publiku, nego je zadobio i divljenje cijenjenih glazbenika (Kovačević, 1971–1977 svezak 3). Mimo valcera, kojih je napisao 150, najpoznatiji je Valcer „Lorelei Rheinklange“ op. 154. Strauss je pisao i druge plesove poput polke (14), galopa (29), kvadrilje (34) i druge ali je skladao i koračnice (16) od kojih je najpoznatija Radetzky marš (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Još neka od njegovih poznatih djela su „Kathinka-Polka“, „Kettenbrucke valcer“ op.4, „Frederica-Polka“ op. 239, Marš Wiener Karneval, Op. 3.

Radetzky marš op. 288 je nastao 1848. godine. Marš nosi ime feldmaršala Josepha Radetzkog von Radetza i nastao je u čast Radetzkyjeve pobjede u bitci kod Custoze u Italiji. Ovo djelo smatra se nedvojbeno najpriznatijom skladbom Johanna Straussa

starijeg. Prisutni austrijski časnici neselektivno su pljeskali i lupali nogama nakon što su čuli refren kad je sviran prvi put. Marš se još uvijek izvodi u bečkim prostorima klasične glazbe kao dio te tradicije za kraj novogodišnjih koncerata (Classic fm, n.d.).

3.3.8. Sergej Rahmanjinov: Koncert za klavir i orkestar br. 2 u c-molu, op. 18. 1. st.

Sergej Vasiljevič Rahmanjinov je ruski kompozitor, pijanista i dirigent. Rodio se 1873. godine u Novgorodskoj guberniji u Ruskom Carstvu, a umro je u Americi 1943. godine. Djed i otac Rahmanjinova također su bili glazbenici. Glazbeno školovanje započeo je na Petrogradskom konzervatoriju, gdje je učio svirati klavir. Svoje školovanje nastavlja u Moskvi gdje je i diplomirao klavir i kompoziciju svojom operom „Alenko“. Prvi put se pojavljuje u javnosti kao klavirist, izvodeći svoju klavirsku kompoziciju „Preludij u cis-molu“ op. 3, kojom je privukao veliku pozornost publike, a ujedno se dan danas smatra jednom od njegovih najizvođenijih i najpopularnijih djela (Kovačević, 1971–1977).

Nedugo nakon što se publici predstavio kao klavirist, predstavlja se i kao dirigent u privatnoj operi u Moskvi. U Londonu gostuje kao klavirist, dirigent i kompozitor na koncertu Filharmonijskog društva. Bio je dirigent u Moskovskom teatru gdje je izvodio ruski operni repertoar te je imao turneje po Americi nakon koje se vratio u Rusiju i vodio Filharmonijske koncerte. Suraduje također sa Glazbenim društvom Rusije sve do izbijanja Listopadske revolucije. Nakon revolucije preselio se u skandinavske zemlje i Pariz te potom u Ameriku, gdje je postao klavirski virtuoz. (Hrvatska enciklopedija Leksikografski zavod Miroslav Krleža). U Americi je ostao do kraja svog života. Rahmanjinov je bio uzor ruske tradicije te sljedbenik Čajkovskog. Skladao je skladbe za klavir po uzoru na Chopina i Liszta. Teme njegovih skladbi prepune su melodijske ljepote, naglašenog lirizma i melankolije (Kovačević, 1971–1977).

Neka od najznačajnijih Rahmanjinovih djela su: Rapsodija na Paganinijevu temu, Klavirski koncert br. 2, op. 18 i Klavirski koncert br. 3 u d-molu, op. 30, Simfonijski plesovi op. 45, Elegični trio br. 1 u g-molu te druga djela.

Klavirski koncert u c-mol, br. 2 op. 18, je koncert za klavir i orkestar. Smatra se kako je ovim djelom „spašena“ Rahmanjinova karijera. Praizvedba 2. klavirskog koncerta održana je 1901. godine, a sam Rahmanjinov je bio solist. Započinjući tmurnim i odlučnim akordima koje svira solist, prvi stavak (*Moderato - Allegro*) postupno se upliće u

burne nizove. Tek kasnije se pridružuje orkestar, uvodeći prvu od glavnih melodija, blistavu i melodičnu, dok solist dodaje živost i briljantnost. Pojavljuje se još jedna tema koja odiše više ekstatičnom nego burnom melodijom. Smjeliji motivi počinju poprimati oblik, ali pokret završava nježnim tonovima. Kroz cijelo djelo klavir ostaje dosljedno aktivan, ne ostavljajući nikakvu sumnju da ovaj instrument služi kao pokretačka snaga Rahmanjinove poznate skladbe (Schwarm, 2024).

4. ISTRAŽIVANJE

4.1. Cilj i problem

Istraživanje je provedeno o dječjoj percepciji klasične glazbe i kako klasična glazba utječe na emocionalni, socijalni, motorički i kognitivni razvoj. Cilj ovog istraživanja je ustanoviti kako djeca mješovite vrtičke skupine reagiraju na klasičnu glazbu.

4.1.1. Instrument istraživanja

Instrument za istraživanje je izbor skladbi klasične glazbe koji pobuđuju različite osjećaje (sjeta, tuga, veselje, težnja za pokretom).

4.1.2. Uzorak

Skup ovog istraživanja činila su djeca iz dječjeg vrtića „Kalimero“ u mjestu Brtonigla. Istraživanje se provodilo na uzorku od 21 djeteta rane i predškolske dobi, od tri do šest godina.

4.1.3. Hipoteze

1. Djeca rijetko slušaju klasičnu glazbu te se očekuje da neće moći aktivno pratiti, tj. pri slušanju će imati malu koncentraciju.
2. S obzirom na to da djeca rijetko slušaju klasičnu glazbu, izražavat će znatiželju do novih glazbenih sadržaja.
3. S obzirom na to da klasična glazba potiče kognitivnu usmjerenost, očekuje se da će na kraju svih odslušanih skladbi djeca moći imenovati odslušana djela.

4.2. Obrada sadržaja, rezultati provedenih aktivnosti i prikaz obrađenih skladbi

Obrada sadržaja i rezultati provedenih aktivnosti sadržavati će sljedeće:

- sadržaj se obrađuje kroz aktivno slušanje klasične glazbe prema popisu odabranih skladbi,

- aktivnost slušanja skladbi provedena je pod pretpostavkom što bi djeci moglo biti zanimljivije te pod pretpostavkom koje će emocije glazba izazvati kod djece,
- neke će se skladbe slušati više puta kako bi djeca imala priliku bolje zapamtiti skladbu te nakon toga jasnije moći objasniti i izraziti emocije koje su doživjeli tijekom slušanja, navesti izvođače i instrumente, tempo skladbe i druge bitne parametre,
- istraživanje se provelo u periodu od mjesec dana.

4.2.1. *Camille Saint-Saens: Labud iz suite „Karneval životinja“*

- Datum aktivnosti slušanja: 14. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine “Legići“ Dječjeg vrtića „Kalimero“
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 25 minuta
- Broje djece: 18
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje u krugu
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 4

Prije početka slušanja skladbe djeca su se trebala udobno smjestiti i po želji zatvoriti oči. Tijekom slušanja promatrane su dječje reakcije. Nakon prvog slušanja djeca su upitana kako su se osjećala i gdje ih je skladba “odvela”. Prije drugog slušanja zamoljeni su da obrate pozornost na instrumente, tj. koji instrumenti izvode ovu skladbu te da nakon odslušane skladbe probaju reći koje su instrumente čuli i prepoznali. Nakon slušanja slijedio je razgovor o prepoznatim instrumentima. Nakon toga, skladbu su poslušali još jednom te su se djeca kretala u ritmu i tempu melodije. Završetkom aktivnosti djeci je otkriven naziv skladba. Slijedila je slobodna igra po centrima. Tijekom igre ponovno im se pustila skladba kako bi se vidjelo hoće li djeca odabrati samostalnu igru, igru u parovima ili skupinama.

Rezultati su pokazali kako se od osamnaestero djece, sedamnaestero djece osjećalo opušteno te se jedno dijete osjećalo tužno. Skladba je odabrana iz razloga što je u autorici budila mir i opuštenost, a isto je utjecala i na djecu. Na pitanje što su osjećali tijekom slušanja, većina djece rekla su da su sanjali i bili u svijetu snova: „Ja sam sanjala da smo ja i prijateljice šetale i gledale smo ptičice uz rijeku.“ (H.J.); „Ja sam sanjala da sam na oblaku i da skačem.“ (D.D). Djeca su izrazila želju da još jednom poslušaju skladbu te se razgovaralo o instrumentima. Šesnaestero djece je prepoznalo instrumente kojima je skladba odsvirana, klavir i violončelo. Nekolicina njih rekla su kako je to violina, a dvoje djece reklo je kako čuju trubu. Krećući se u ritmu i tempu skladbe, većinom su sudjelovale djevojčice koje su se kretale lagano, elegantno na prstićima poput balerina. Dječaci su uglavnom stajali sa strane te ih je djevojčica T.M. pozivala na ples. Djevojčica S.M. i dječak V.Z. plesali su u paru. Uslijedila je slobodna igra po centrima (Slika 1).

Slika 1 Djevojčica pronalazi u knjizi instrumente koji izvode skladbu.

(Izvor: osobna arhiva)

Tijekom igre puštena im je još jednom skladba kako bi se vidjelo hoće li djeca odabrati samostalnu igru, igru u parovima ili skupinama. Tijekom slobodne igre po centrima, slušajući skladbu, dječaci su bili u igri u skupinama. Nekoliko djevojčica izrazilo je želju za crtanjem instrumenata (Slika 2 i 3) koje su čule u skladbi, a neki su gradili kućice od Lego kocaka za labuda. Djeca su aktivno sudjelovala 25 minuta čime je odbačena postavljena 1. hipoteza te se postavljena 2. hipoteza pokazala točnom.

Slika 2 Prikaz instrumenata koji izvode skladbu.
(Izvor: osobna arhiva)

Slika 3 Prikaz dječjeg rada „Stroj za izradu klavira“
(Izvor: osobna arhiva)

4.2.2. Wolfgang Amadeus Mozart: „Mala noćna muzika“, KV 525, 2. st. Romansa

- Datum aktivnosti slušanja: 20. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine „Legići“ Dječjeg vrtića „Kalimero“
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 25 minuta
- Broje djece: 20
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje u krugu
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 4

Kao i kod prethodnoga primjera, predloženo je djeci da, se udobno smjeste i po želji zatvore oči. Tijekom slušanja bilježene su i promatrane reakcije djece. Nakon prvog slušanja skladbe djeca su upitana kako su se osjećala tijekom slušanja skladbe. Ponovno su poslušali skladbu te su razgovarali o dojmovima, o tome kako su se osjećala nakon nje, jesu li su nešto doživjela. Prije trećeg slušanja zamoljena su da obrate pozornost na instrumente koji izvode skladbu. Nakon aktivnosti slušanja rečen im je naziv skladba te je slijedila motorička aktivnost, ples u ritmu skladbe tako što su trebali oponašati pokretima tijela ritam i melodiju skladbe.

Nakon slušanja slijedio je razgovor i po reakcijama djece ustanovilo se da se od dvadesetero djece njih petnaestero osjećalo sretno, troje djece se osjećalo opušteno i jedno dijete se osjećalo uplašeno. Ova skladba je prema autoričnim osjećajima odabrana kao opuštajuća i mirna skladba. Sukladno tome može se reći kako autoričina očekivanja nisu istovjetna doživljaju djece. No, sreća i veselje ponekad mogu označavati da se dijete osjeća ugodno što u stvari može ukazivati da svatko proživljava i doživljava glazbu na svoj način. Nakon drugog slušanja u razgovoru kamo ih je skladba „odvela“, dobiveni su različiti i vrlo zanimljivi odgovori. Dijete koje se osjećalo uplašeno objasnilo je: „Ja sam bio u tunelu za Francusku i bilo je jako mračno pa sam se uplašio“ (D.Ć.); „Sretno sam se osjećala, jer mi se sviđaju ovakve pjesme.“ (S.K.); „Meni je bilo malo dosadno jer se neki dijelovi cijelo vrijeme ponavljaju, ali sam bio sretan.“ (L.L.); „Ja sam sanjao. U tom snu sam svirao violinu.“ (M.G.); „Opušteno, jer me opustila i počelo mi se spavati.“ (H.J.).

Nakon trećeg slušanja ustanovilo se da su sva djeca prepoznala da skladbu izvode gudači, a prepoznali su violinu kao glavni instrument. Krećući se u ritmu i tempu melodije, šestero djece je plesalo u paru dok je osmero djece samostalno plesalo i kretalo se. Ostalih šestero nije se kretalo, nego su sjedili ili stajali. Djeca su sudjelovala u aktivnosti 25 minuta čime je odbačena postavljena 1. hipoteza.

4.2.3. Ludwig van Beethoven: Mjesečeva sonata br.14, op. 27, 1. st.

- Datum aktivnosti slušanja: 22. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine “Legići” Dječjeg vrtića „Kalimero“
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 30 minuta
- Broje djece: 19

- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje za stolom (Slika 4)
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 3

Slika 4 Razmještaj djece tijekom slušanja skladbe.
(Izvor: osobna arhiva)

Tijekom aktivnosti djeca su promatrana i bilježene su njihove reakcije i izjave. Za aktivnost su pripremljeni: zvučnik, papiri A4 i bojice. Prije prvog slušanja djeci je dana uputa da tijekom slušanja skladbe obrate pozornost na instrumente. Nakon slušanja bila su upitana koji su instrument/instrumente čuli te su im se, nakon njihovih odgovora, pokazala fotografija instrumenta. Upitani su znaju li kako se taj instrument zove i kako se svira. Prije drugog slušanja zamoljeni su da obrate pozornost na tempo skladbe, je li tempo brz ili spor. Nakon odslušane skladbe, razgovaralo se o njihovom doživljaju tempa skladbe. Za zadnji dio ovog istraživanja predloženo je djeci da se kod trećeg slušanja neće razgovarati, nego da će svoje dojmove i doživljaje izraziti crtežom. Autorica im je rekla da će dobiti čarobne papire i bojice, a bojice su čarobne jer one mogu prikazati emocije i osjećaje te pomoću svojih ručica mogu dočarati sliku glazbe na čarobnom papiru. Podijeljeni su im papiri i bojice. Kada sva djeca završe s

crtanjem, razgovaralo se sa svakim djetetom individualno o tome što je nacrtao/la, zašto je baš to nacrtao/la i kako se osjećao/la tijekom slušanja skladbe. Nakon aktivnosti slušanja djeci je rečeno kako se skladba zove.

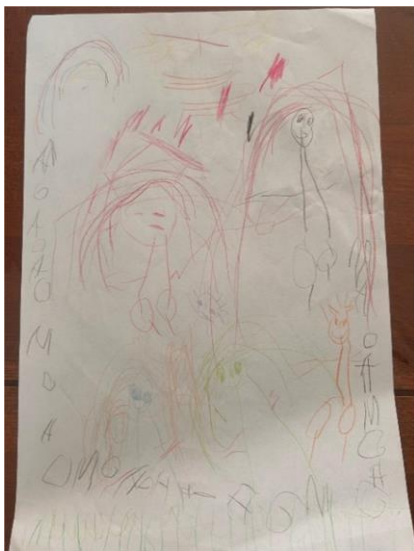
Promatrajući dječje reakcije tijekom prvog slušanja, može se reći kako su djeca bila opuštena i vrlo koncentrirana tijekom slušanja skladbe. S obzirom na to da su prethodne dvije aktivnosti slušanja skladbe provodili sjedeći u krugu, primijetilo se kako su djeca tijekom sjedenja za stolom bila više koncentrirana. Trinaestero djece prepoznalo je da je skladba izvedena samo na klaviru dok je šestero djece smatralo da uz klavir skladbu izvodi i violina. Većina djece zna kako se svira klavir te da klavir ima tipke, crne i bijele. Starija djeca, predškolarci, znali su prepoznati da je skladba bila sporija dok su mlađa djeca smatrala da je skladba u određenim trenucima bila spora, ali i brza. Individualnim razgovorom sa svakim pojedinim djetetom dobiveni su rezultati kako se pojedino dijete osjećalo tijekom slušanja. Sedamnaestero djece osjećalo se sretno. Od njih sedamnaestero koji su se osjećali sretno, troje djece osjećalo se opušteno te se dvoje osjećalo sretno i tužno. Jedno dijete se osjećalo samo opušteno, a tužno se osjećalo jedno dijete. Prije crtanja djeca su bila sumnjičava, no nakon što su poslušali skladbu započeli su crtati bez ikakvih poteškoća (Slika 5.).

Slika 5 Djeca crtaju slušajući glazbu
(Izvor: osobna arhiva)

Djeca su zamolila da se pusti skladba više puta dok crtaju. Djeca su većinom crtala ono što je njima najbliže, primjerice svoje roditelje ili prijatelje, na ostvarenim crtežima. Neki su izabrali crtati njima drage radnje (šetnja, igranje nogometa i sl.), što može ukazivati na to da je ova skladba na djecu djelovala umirujuće, stvorila je osjećaj bliskosti, povezanosti pa čak i osjećaj topline. S obzirom na to kako je ovo treća skladba koju su odslušali, može se reći da su vrlo uspješno pratila upute i imala koncentraciju potrebnu za aktivno slušanje. Djeca su u aktivnosti sudjelovala 30 minuta čime je odbačena postavljena 1. hipoteza te se postavljena 2. hipoteza pokazala točnom.

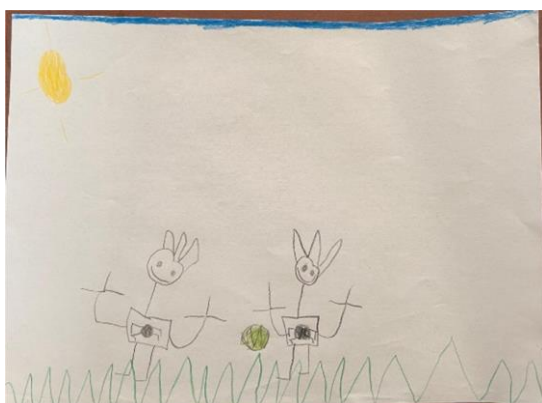
U nastavku slijede izdvojeni radovi koje su djeca nacrtala:

Slika 6. A.B. „Moja obitelj“
(Izvor: osobna arhiva)

Slika 7. S.M. „Sreća i tuga“
(Izvor: osobna arhiva)

Slika 8. L.L. „Nogomet“
(Izvor: osobna arhiva)

Slika 9. T.M. „Mjesečeva sonata“
(Izvor: osobna arhiva)

4.2.4. Jacques Offenbach: Can can iz operete „Orfej u podzemlju“

- Datum aktivnosti slušanja: 24. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: livada pored vrtića u mjestu Brtonigla
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 20 minuta
- Broje djece: 19
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: slobodan izbor, klupice, travnjak
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 3

Autorica je odabrala promjenu prostora za slušanje četvrte skladbe. Odabran je otvoreni prostor livada kako bi se istražilo kakvu pažnju će imati djeca s obzirom na promjenu okruženja u kojem se nalaze. Djeca imaju veću slobodu kretanja i izražavanja na otvorenom prostoru. Prije prvog slušanja dana im je uputa da pažljivo slušaju te da nakon slušanja ispričaju kako su se osjećali i je li glazba u njima nešto pobudila. Nakon slušanja razgovaralo se o njihovom doživljaju glazbe. Prije drugog slušanja rečeno im je da pokušaju prepoznati instrumente koji izvode skladbu. Nakon slušanja slijedio je razgovor o prepoznavanju instrumenata. Treće slušanje provelo se s namjerom da odrede tempo skladbe, tj. da odrede je li skladba brza, umjerena ili spora. Nakon slušanja i razgovora otkriveno im je kako se skladba zove.

Pri prvom slušanju skladbe odmah je uočeno da su se djeca počela njihati, pljeskati i lupkati nogama u pod. Neka djeca su se ustala i zaplesala što pokazuje kako je ova skladba u njima izazvala želju za pokretom kao što se i pretpostavljalo. Skladba je odabrana upravo iz razloga jer je melodija plesna i živahna. Na pitanje kako su se djeca osjećala tijekom slušanja, sva djeca (devetnaestero) osjećala su se sretno i veselo. Dobiveni su i razni zanimljivi odgovori kamo ih je ova skladba odvela: „Mene je podsjetila na kauboja.“, „Ova pjesma me podsjeća na lava jer je brza kao lav“ (M.K.), „Na party me podsjetila jer tamo mogu plesati.“ (D.Ć.).

Nakon drugog slušanja razgovaralo se o instrumentima koje su djeca čula. Kako skladbu izvodi orkestar, djeca su davala razne odgovore, a neki od najčešćih bila je violina, truba, triangel. Upitana su izvodi li orkestar ovu skladbu. Djeca nisu znala što je to orkestar pa im je objašnjeno da je orkestar skupina ili grupa muzičara u kojem ljudi

sviraju različite instrumente. Nakon trećeg slušanja desetero djece reklo je da skladba brza i živahna.

4.2.5. Robert Schumann: *Divlji jahač iz ciklusa „Album za mlade“ op. 68, br. 8*

- Datum aktivnosti slušanja: 27. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine “Legići“ Dječjeg vrtića „Kalimero“
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 20 minuta
- Broje djece: 19
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje u krugu
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 4

Djecu su zamoljena da se udobno smjeste i da po želji tijekom prvog slušanja zatvore oči. Nakon toga razgovaralo se o tome kakve su emocije doživjeli tijekom slušanja i je li skladba u njima nešto pobudila. Ponovno su poslušala skladbu te su bila zamoljena obratiti pozornost na instrumente koje izvode skladbu. Početkom trećeg slušanja od djece se tražilo da slušajući skladbu, prstima „hodaju“ po svojoj ruci obraćajući pozornost na tempo skladbe. Ako je skladba brza, prolazit će prstićima brzim pokretima, a ako je skladba spora, prolazit će prstićima sporim pokretima. Nakon slušanja komentirali su kako su njihovi prsti “hodali” po ruci te su zaključili kakav je tempo skladbe. Uz četvrto slušanje djeca su se gibala, kretala i plesala u tempu melodije. Kada su završili sa slušanjem, rečeno ime je kako se skladba zove.

Uz prve zvukove glazbe djeca su započela s pljeskanjem, njihanjem i gibanjem određenih dijelova tijela ruku, nogu ili glave. Odmah su uočili da je skladba živahna i energična jer su se brzo razbudili i postali aktivniji. Pojavila se želja za pokretom i plesom. Nakon prvog slušanja djeca su rekla kako su se osjećala te su se sva djeca (devetnaestero) osjećala sretno i veselo. Djeca su također uočila da je ova skladba jako kratka u odnosu na ostale skladbe koje su slušali do sada. Glazba je u njima izazvala različite reakcije i asocijacije: „Odvela me u svijet legića“ (M.K.), „Ja sam se osjećao kao da sviram ovu skladbu i sviram klavir“ (D.Ć.), „Mene je podsjetila na konja“ (R.B.). Nakon drugog slušanja šesnaestero djece ustanovilo je da skladbu izvodi samo klavir, a troje djece je smatralo da uz klavir skladbu izvodi još jedan instrument, violina ili gitara.

Promatrajući kako su djeca prolazila svojim prstićima po rukama, ustanovljeno je kako djeca prepoznaju tempo skladbe, ali neka djeca, većinom ona mlađa u dobi od 3 do 4 godine, možda još uvijek ne razumiju pojmove brzo i sporo. Od devetnaestero djece, šesnaestero ih je prepoznalo da je skladba brza i živahna. Četvero djece (mlađi) reklo je kako je skladba brza, ali da je i spora. Također, jedan dječak (L.L.) primijetio je kako se melodija cijelo vrijeme ponavlja uz male izmjene. Djeca su se kretala tijekom slušanja skladbe, neka su skakutala poput konjića, baš u ritmu skladbe. Dobro je primijetiti da su neka djeca uglavnom samostalno plesala, a nekoliko dječaka skakutalo je u krug držeći se za ruke (Slika 10).

Slika 10 Dječaci skakuću u krugu držeći se za ruke.
(Izvor: osobna arhiva)

4.2.6. *Dmitrij Šostakovič: Valcer br. 2 iz "Suite za jazz orkestar br. 2"*

- Datum aktivnosti slušanja: 28. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine "Legići" Dječjeg vrtića „Kalimero“
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 25 minuta
- Broje djece: 19
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje u krugu
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 3

Postupak slušanja bio je kao kod prve slušane skladbe. Kod prvog slušanja tražilo se prepoznavanje emocija, kod drugog slušanja prepoznavanje izvođača, a kod treće tražio se tempo. Nakon slušanja upoznaje se djecu s nazivom skladbe.

Prema planu istraživanja, skladba je svrstana pod plesnu, tj. pretpostavljeno je da bi kod djece trebalo pobuditi težnju za pokretom. Iako je skladba plesnog karaktera, ona uz to na neki način izaziva i određenu dozu misteriozne tuge, elegantnosti i otmjenosti, tj. nije tipično vesela kao što je slučaj s većinom skladbi plesnog karaktera. Što se tiče emocija, ova skladba pobudila je kod djece sreću i veselje što se odmah moglo uočiti nakon prvog slušanja. Na pitanje kamo ih je ova skladba odvela, dobiveni su zanimljivi odgovori. Kako je ovo šesta skladba koju su slušali, primijećeno je da skladba uvijek odvede pojedinu djecu na njima draga mjesta u kojima su predmeti, osobe ili događaji koji su se ili već desili ili su njima vrlo dragi. Pa tako je dječak M.K. rekao: „Odvela me u svijet legića“. Štoviše, neka djeca nakon slušanja dožive sasvim drugačije stvari, nego što su doživjela slušajući prethodnog dana drugačiju skladbu. D.D. „Ja sam slušajući poskakala sa jednog na drugi oblak“, L.L. „Odvela me u šumu sa zelenim stablima“, G.A. „U dvorac u kojem su ljudi plesali“. Tijekom razgovora o njihovim dojmovima djeca vrlo često znaju reći ono što kaže prvo dijete i što im se učinilo zanimljivo pa tako se za dvorac izjasnilo još četvero djece kako ih je baš tamo skladba odvela. Što se tiče instrumenata, prvi instrument koji su djeca primijetila bila je truba iako je saksofon taj koji donosi tu čarobnu melodiju. Dobiveni su vrlo različiti odgovori na pitanje koje su sve instrumente čuli. Devetero djece zaključilo je da se radi o orkestru jer su nabrajajući instrumente shvatili „Tu imamo puno instrumenata, pa to je orkestar“ (G.A. i T.M.). Pokazane su im fotografije saksofona i trube te im se pustila kratka izvedba tih instrumenata kako bi uočili razlike u zvuku. Nekoliko djece je na kraju uspjelo raspoznati razlike između saksofona i trube. Zaključili su kako su trubu već čuli u prijašnjim skladbama (Can can), ali i glazbi koju čuju u svojim domovima. Na pitanje je li ova skladba brza ili spora, djeca su odgovorila da je malo brza, ali i spora. Što se tiče motoričkog dijela i težnje za pokretom, primijećeno je da su se sva djeca gibala tijekom slušanja (Slika 11). Neki su njihali glavama, drugi su mahali rukama u tempu i ritmu skladbe. Nakon trećeg slušanja djeca su izrazila želju da još jednom poslušaju skladbu i htjeli su je slušati tijekom igre u centrima. Poslije razgovora i aktivnost slušanja, skladba im je puštena još jednom, po njihovoj želji te su djevojčice ostale plesati, odjenule su haljine i glumile princeze.

Slika 11. Gibanje djece tijekom slušanja skladbe.

(Izvor: osobna arhiva)

4.2.7. Johann Strauss, st.: Radetzky-marš op. 228

- Datum aktivnosti slušanja: 29. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine "Legići" Dječjeg vrtića „Kalimero“
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 25 minuta
- Broje djece: 20
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje u krugu
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 4

Nakon prvog slušanja djeca su upitana kakve emocije su se pobudile u njima i kamo ih je skladba odvela. Ponovno su poslušali skladbu te su zamoljena da obrate pozornost na instrumente koji izvode skladbu. Prije trećeg slušanja trebali su obratiti pozornost na tempo, je li skladba brza ili spora. Prije četvrtog slušanja djeci je rečeno da ustanu te potaknuti su pomaknuti i pospremiti stolice na svoje mjesto kako bi se mogla odraditi aktivnost kretanja uz glazbu. Također im je objašnjeno kad je glazba

tiha i spora, trebaju hodati na prstićima, a kada je glazba glasna i brza, stupat će i pljeskati u ritmu glazbe. Nakon što su odradili aktivnost, djeci je rečen naziv skladbe.

Pri prvom slušanju djeca su odmah krenula pljeskati i većina djece se ustala sa svojih mjesta i počeli su stupati u ritmu glazbe. Nakon prvog slušanja upitana su kako su se osjećali, sva djeca su (dvadesetero) odgovorila da su se osjećali sretno. Ova skladba je birana kao vesela skladba što se po reakcijama djece uspostavilo točnim. Upitana su kamo ih je ova glazba odvela. Dobiveni su različiti zanimljivi odgovori, a neki od njih su: „Osjećala sam se kao da sam u knjizi bajka u kojoj je bilo puno različitih priča“ (S. M.), „Ja i ti smo se držale za ruke i šetale smo po velikom šarenom svijetu i bilo je puno cvijeća, pa smo slušale kako male ptičice pjevaju“ (H.J.), „Odvela me na maskenbal“ (T.M.), „U svijet mačaka me odvela“ (G.A.), „Osjećao sam se kao da gledam kako se bore neki divovi“ (D.G.).

Na pitanje koje su instrumente prepoznali, najčešći odgovor bila je violina, flauta, truba i bubnjevi. Četrnaestero djece prepoznalo je da se radi o orkestru. Šesnaestero djece je reklo za tempo skladbe da je umjereno brza skladba te četvero djece nije raspoznalo je li brza ili spora. Nakon razgovora odrađena je aktivnost kretanja uz glazbu te su djeca s lakoćom stupala i hodala na prstićima. Što se tiče pljeskanja, djeca su pljeskala, ali primijećeno je dok su djeca sjedila više su obraćala pažnju na ritam te su pljeskala u ritmu, a dok su stupala i hodala na prstićima, djeca su pljeskala kako su stigla.

4.2.8. Sergej Rahmanjinov: Koncert za klavir i orkestar br. 2 u c-molu, op. 18. 1. st.

- Datum aktivnog slušanja: 31. svibnja 2024.
- Mjesto slušanja: soba odgojne skupine “Legići” Dječjeg vrtića “Kalimero”
- Vrijeme trajanja aktivnosti: 23 minute
- Broj djece: 11
- Razmještaj djece tijekom aktivnosti: sjedenje u krugu
- Izvor glazbe: prijenosni zvučnik
- Broj slušanja/ponavljanja skladbe: 3

Ovu skladbu autorica je odabrala kao zadnju skladbu iz razloga što ju izvode klavir i orkestar. Željelo se time uvidjeti hoće li djeca uspjeti raspoznati da je to klavir i orkestar. Nakon prvog slušanja razgovaralo se o emocijama koje su se pobudile tijekom slušanja i kamo ih je skladba odvela. Ponovno su poslušali skladbu te im je dana uputa da obrate pozornost na instrumente koji izvode skladbu. Prije trećeg slušanja djeca su zamoljena da obrate pozornost na tempo, je li skladba brza ili spora.

Poslušan je isječak od dvije minute iz 1. stavka Koncerta za klavir i orkestar. Ova skladba je odabrana jer je kod autorice pobudila tugu pa je pretpostavka da će se tuga pobuditi i kod djece. No, sedmero djece se osjećalo sretno tijekom slušanja, a kada im je rečeno da obrate pozornost na to kakva je melodija, četvero djece, koja se nisu osjećala sretno, ustanovilo je da skladba nije živahna i sretna, nego da je sporija i pomalo tužna. Uz to od njih sedam, dvoje djece reklo je kako im je u nekim trenucima ipak skladba bila tužna. Skladba ih je odvela na razna mjesta „u dvorac sa princezama i tamo su bili i mama i tata“ (G.Đ.), „Mene skladba odvela na dugu gdje je bio poni i ja sam sjedila njemu na leđima i letjeli smo i tamo smo vidjeli puno bombona“ (V.G.), „Mene je odvela kod viteza i kod konja koji je imao oklop da ga nitko ne može udariti“ (D.G.).

Pri drugom slušanju djeca su odmah prepoznala da se radi o klaviru i violini koja prati uvodni dio skladbe. Sva djeca su prepoznala da skladbu izvode klavir te orkestar. Što se tiče tempa, sedmero djece reklo je kako je skladba sporija, ali da je i malo brza, ostalih četvero reklo je da je spora. Uz ovu skladbu djeca nisu imala potrebu za pokretom te je jedna djevojčica rekla: „Mene ova pjesma ne tjera da plešem. Takva je da sjedim, slušam i opustim se“.

4.3. Prepoznavanje i imenovanje prethodno odslušanih skladbi

Nakon svih odslušanih skladbi došlo se do zadnje faze istraživanja u kojoj je istražena kognitivna usmjerenost kod djece. Aktivnosti je provedena 3. lipnja 2024. godine u odgojnoj skupini „Legići“ u kojoj je sudjelovalo sedamnaestero djece i to im je predstavljeno kroz igru prepoznavanja. Puštena im je minuta svake skladbe koju su prethodne dane slušali. Kako je autorica djeci svaki put na kraju aktivnosti ukratko opisivala skladbu i otkriven im je naziv, cilj ove aktivnosti bio je pogoditi naziv skladbe. Pri pogađanju naziva skladbe davala im se pomoć ukoliko im je bila potrebna.

Skladbu Labud prepoznalo je jedno dijete, dok su neka djeca znala da se radi o nekoj ptici. Dvoje ih je reklo da se radi o patki, a dvoje djece je reklo da se radi o guski. Pretpostavka je da djeci nije bilo lako zapamtiti ime "Labud" jer labud nije životinja s kojom se djeca susreću svakog dana. Potrebno je više puta poslušati skladbu kako bi je zapamtili. Labud je predstavljen kroz nježnu i profinjenu melodiju koja nema naglih ritmičkih fragmenata te je pretpostavka da je zbog toga djeci melodija bila previše jednolična.

Melodiju Male noćne muzike djeca su vrlo dobro zapamtila kao i ime skladbe te je desetero djece je točno prepoznalo i imenovalo skladbu. Melodija je raznovrsnija i ostavlja traga kod djece upravo zbog tih malih fragmenata koji se ipak malo jasnije ističu nego kod skladbe "Labud".

Kod iduće skladbe djeca su zatražila pomoć te se zajedno došlo do odgovora nakon pitanja: „Što možemo vidjeti kada pogledamo u nebo noću, a nisu zvijezde?“. Djeca su lako pogodila da je to Mjesec te je troje djece reklo da je to Mjesečeva pjesma. Dječak L.L. je slušajući melodiju zapamtio kako im je autorica tijekom slušanja objašnjavala da skladba „govori“ o čamcu koji pluta jezerom na mjesečini te kako je skladba tužna. Povezao je autoričino objašnjenje na način da tužan čovjek sjedi sam u barci na jezeru i gleda mjesec te da je tužan jer je sam.

Pokazalo se da se skladba Can-can vrlo sviđela djeci - često su tražila da je slušaju. Također, sva djeca su pogodila i prepoznala da se skladba zove Can-can. Neka djeca su čak pjevala i melodiju. Djeca bolje pamte imena skladbi koje su živahne, vesele i plesne. Ujedno, djeca lakše pamte jednostavnije nazive skladbi kao što se može vidjeti kod ovog primjera - Can Can je primjer lako pamtljivog naziva. Pretpostavka je da će djeca lakše i bolje pamtit i aktivnosti koje su njima zanimljive ili nove, u novom okruženju, tj. u ovom primjeru bila je to bila livada. Kao što je već ranije spomenuto u radu, djeca su na otvorenom prostoru opuštenija, imaju veću slobodu kretanja nego u vrtićkom okruženju.

Iduću skladbu Divlji jahač djeca su prepoznala te su je imenovala različito: Konj, Divlji kauboj, Divlji konj i sl. Sudeći po odgovorima, zapamtila su da je životinja konj te su djeca uz pomoć autorice došli do pravog naziva. Još je zanimljivije da su vrlo jasno upamtila karakter skladbe koji je izražen u riječi "divlji".

Valcer br. 2 dječak G. zapamtio je: „Tetina najdraža skladba koju smo slušali“. No, samo jedno dijete znalo je ime skladbe dok su ostali zapamtili melodiju i instrumente koji izvode skladbu. Autorica je napomenula djeci pri aktivnosti slušanja da je to njoj jedna od najdražih skladbi koje su slušala te se nameće razmišljanje je li to djeci bila motivacija za pažljivije slušanje skladbe.

Naziv skladbe Radetsky marš nitko nije zapamtio što ukazuje na to da komplicirana imena djeca teže pamte. S druge strane, djeca su zapamtila melodiju skladbe koju su vrlo lako ponovili. Djeca su pitala da im se objasni što znači ime skladbe te su time saznala da je marš ili koračnica skladba uz koju vojnici usklađeno hodaju, tj. koračaju ili stupaju.

Prilikom slušanja skladbe Rahmanjinova Koncert za klavir i orkestar br. 2, bilo je prisutno vrlo malo djece. Djeca, koja su slušala skladbu nisu zapamtila naziv skladbe. Autorica je pomogla djeci prisjetiti se skladbe upitavši ih koji instrumenti izvode skladbu. Djeca su pogodila da je riječ o klaviru i orkestru. Drugo pitanje je bilo kako kažemo kada idemo u kazalište ili koncertnu dvoranu slušati nekog kako pjeva ili svira. Nakon dosta različitih odgovora djeca su ipak došla do zaključka da je to koncert te je na kraju dvoje djece imenovalo pravilno skladbu.

5. ZAKLJUČCI

Glazba je prisutna u životu svakog djeteta. Dijete se već u najranijoj dobi susreće s glazbom u različitim okruženjima pa i u vrtiću. Dijete može pronaći i doživjeti glazbu u raznim zvukovima prirode. Slušamo glazbu svakoga dana putem raznih medija i izvora zvuka. Glazbu je jako teško opisati jednom definicijom, riječju ili pojmovima. Klasična glazba, kao i svi drugi žanrovi glazbe, dostupna je svima, no zbog njezine specifičnosti mnogi ljudi smatraju je nedovoljno zabavnom.

Slušanje glazbe utječe na cjelokupni razvoj djeteta, a najveći utjecaj ima na emocionalni razvoj, na razvoj estetske kulture i muzičkih sposobnosti. Dijete, slušajući glazbu, otkriva novi svijet koji je sačinjen od niza muzičkih tonova, a tijekom slušanja kod djece može izazvati emocije - time se kod njih budi i razvija mašta i želja za daljnjim slušanjem. Tiha i lagana glazba može potaknuti na opuštanje dok vesela i živahna glazba može dovesti do uzbuđenja. Djeca, koja su često izložena glazbi, imaju veću motoričku fleksibilnost pokreta, bolju koordinaciju, bolji razvoj motoričkih vještina i znanja, bolju usavršenost vještina fine motorike. Ujedno glazba utječe na djetetovo držanje tijela, na usklađenije pokrete ruku i nogu te na pravilno hodaње i trčanje. Također, djeca, koja se bave glazbom, mogu imati bolje kognitivno funkcioniranje u djetinjstvu, razvijenije spacijalne, verbalne i matematičke sposobnosti kao i razvijeniju koncentraciju, pamćenje, pozornost i apstraktno mišljenje.

Za potrebe ovog rada istraživanje je provedeno u mješovitoj vrtićkoj skupini "Legići" Dječjeg vrtića „Kalimero“ u Brtonigli. Cilj istraživanja bio je ispitati i istražiti kakav utjecaj ima slušanje klasične glazbe na djecu rane i predškolske dobi, tj. kako klasična glazba utječe na emocionalni, socijalni, motorički i kognitivni razvoj te kako djeca općenito reagiraju na klasičnu glazbu. U okviru istraživanja primijenjen je izbor klasične glazbe koja pobuđuje različite emocije. Istraživanje se provodilo od 14. svibnja do 3. lipnja 2024. godine na uzorku od 21 djeteta rane i predškolske dobi, starosti od tri do šest godina.

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako se određenim skladbama kod djece može pobuditi osjećaj opuštenosti, sreće, težnje za pokretom, suradnje među vršnjacima, a rjeđe se javlja osjećaj ljutnje i tuge. S obzirom na to da se u dječjem vrtiću „Kalimero“ nedovoljno prakticiralo aktivno slušanje klasične glazbe kao dio glazbenih

aktivnosti, vrlo je pogodno provesti daljnja istraživanja na temu klasične glazbe. Analizom emocija, koje su djeca doživjela tijekom slušanja, možemo reći kako su se djeca vrlo često osjećala sretno i veselo. Kod skladbi, koje su po autoričinoj pretpostavci trebale izazvati tugu, manji broj djece potvrdilo je da su doživjeli tu emociju. Težnja za pokretom bila je prisutna tijekom slušanja gotovo svake skladbe. Nadovezujući se na autoricu Manasteriotti (1971), koja napominje da se kod djece glazbenim igrama može razviti mogućnost da kretnjama izražavaju određenu skladbu ili melodiju te da glazba djeluje na kretnje, autorica je vrlo jasno opisala kakav je proces glazbenih igara, koje su se u istraživanju pokazale točnim. Djeca izražavaju svoj doživljaj skladbe u glazbenim igrama i kretnjama i time pokazuju je li im se skladba svidjela. Što se tiče kognitivne usmjerenosti, koja se većinom istraživala prepoznavanjem tempa i instrumenata koji izvode određenu skladbu, možemo reći kako djeca prepoznaju tempo skladbe. Tempo svake skladbe djeca su točno prepoznala, znali su je li skladba brza, umjerena ili spora. Što se tiče instrumenata, većina djece zna prepoznati klavir, violinu i neke puhačke instrumente. Uz fotografije i opisivanje što je to orkestar, djeca su s vremenom uspjela prepoznati kada je skladba odsvirana orkestrom.

Provedenim istraživanjem nije potvrđena prva hipoteza H1 *Djeca rijetko slušaju klasičnu glazbu te se očekuje da neće moći aktivno pratiti, tj. pri slušanju će imati malu koncentraciju*. Promatranjem djece i dobivenim rezultatima istraživanja tijekom aktivnosti slušanja klasične glazbe, vidljivo je kako su djeca mogla pratiti aktivnost i kako su imala dovoljno koncentracije. Aktivnosti su uglavnom trajale od 25 do 30 minuta. Ipak je vrlo važno da se odaberu pravilni primjeri skladbi koji će djecu zainteresirati. Utječe li klasična glazba direktno na koncentraciju i na kakve načine može pospješiti koncentraciju trebalo bi se ispitati u daljnjim istraživanjima.

Druga hipoteza, H2 *S obzirom na to da djeca rijetko slušaju klasičnu glazbu, izražavat će znatijelju do novih glazbenih sadržaja* je tek djelomično potvrđena. Nekolicina djece redovito je ispitivala kada će opet slušati glazbu, nekoliko ih je pokazalo želju za sviranjem instrumenata, crtanjem instrumenata, plesom i slično dok su druga djeca samo na trenutak glazbene aktivnosti bila zainteresirana za glazbeni sadržaj.

Hipoteza H3 *S obzirom na to da klasična glazba potiče kognitivnu usmjerenost, očekuje se da će na kraju svih odslušanih skladbi djeca moći imenovati odslušana djela* - ova hipoteza djelomično je potvrđena. Svako dijete znalo je imenovati barem jednu

skladbu dok su neka djeca zapamtila melodiju skladbe ili su povezivali melodiju s autoričnim objašnjenjima, tj. o čemu to skladba “govori”. Primijećeno je kako djeca one skladbe, koje su doživjeli kao zanimljive, radosne, vesele, živahne (Can-can, Romansa 2. stavak iz “Male noćne muzike”, Divlji jahač), puno bolje pamte nego skladbe koje su mirne, tužne ili sjetne (Labud, 1. stavak iz Koncerta za klavir i orkestar br. 2). Također, djeca će lakše pamtili jednostavnije nazive skladbi (Can-Can, Mjesečeva sonata, Divlji jahač), a kompliciranije nazive djeca će teže zapamtiti (Radetzky marš).

Dobiveni rezultati pokazuju da klasična glazba utječe na cjelokupni razvoj djeteta. Drugim riječima, klasična glazba potiče bolje socijalne odnose među djecom, budi emocije, potiče pokret i želju za kretanjem, budi znatiželju i interese za nove glazbene sadržaje, razvija maštu i kreativnost, a najbitnije od svega je da djeca pokazuju sreću i zadovoljstvo tijekom, ali i nakon slušanja klasične glazbe.

Možemo zaključiti kako bi se u radu s djecom češće trebala koristiti klasična glazba jer dobrobiti klasične glazbe na dječji razvoj su vrlo pozitivne i mnogobrojne te utječu na daljnje formiranje ličnosti i tu osobu obogaćuju za cijeli život.

6. LITERATURA

1. Abraham, G. E.H. (2024). Robert Schumann. Encyclopedia Britannica. (Pristupljeno 16.05.2024) Preuzeto s <https://www.britannica.com/biography/Robert-Schumann>
2. Beethoven, Ludwig van. (2013 – 2024). Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 06.05.2024). Preuzeto s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/beethoven-ludwig-van>
3. Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2024). *Camille Saint-Saëns*. Encyclopedia Britannica. (Pristupljeno 12.05.2024). Preuzeto s <https://www.britannica.com/biography/Camille-Saint-Saens>
4. Campbell, D. (2005). *Mozart efekt- primjena moći glazbe za iscjeljivanje tijela, jačanje uma i oslobađanje kreativnog duha*. Čakovec: Dvostruka duga
5. Classic fm. (n.d.). *Johann Strauss I: Radetzky March*. (Pristupljeno 19.05.2024). Preuzeto s <https://www.classicfm.com/composers/strauss-i/music/radetzky-march/>
6. Classic fm. (n.d.). *Mozart - Eine Kleine Nachtmusik*. (Pristupljeno 02.05.2024). Preuzeto s <https://www.classicfm.com/composers/mozart/music/wolfgang-amadeus-mozart-eine-kleine-nachtmusik/>
7. Crnković, D. i sur. (2020). *Muzikoterapija: umjetnost glazbe kroz umijeće liječenja*. Zagreb: Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice. Naklada slap.
8. Ćurko, B. (2021). *Utjecaj glazbe na kvalitetu života – primjer heavy metal glazbe*. Studia Polensia, 10 (1), 59-72. (Pristupljeno 18.04.2024). Preuzeto s <https://doi.org/10.32728/studpol/2021.10.01.04>
9. Fučkar, S. (1959). *Muzički odgoj predškolske djece*. Zagreb: Školska knjiga
10. Glazba. (2013 – 2024). Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 15.06.2024). Preuzeto s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/glazba>
11. Goulding, P. G. (2004). *Klasična glazba: 50 najvećih skladatelja i njihovih 1000 najpoznatijih djela*. Zagreb: V.B.Z..

12. HDSZAMP (2003). *Moć glazbe*. (Pristupljeno 20.04.2024). Preuzeto s https://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf
13. Journal online. (n. d.). R. Schumann "Album za mlade": povijest, sadržaj, zanimljivosti (Pristupljeno 18.05.2024). Preuzeto s: <https://hr.perish.info/1318-r-schumann-album-for-the-young-history-content-inter.html>
14. Kankan. (2013 – 2024). Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 09.05.2024). Preuzeto s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/30210>
15. Klavijatura.com. (2023). *Klasična glazba*. (Pristupljeno 15.06.2024). Preuzeto s <http://klavijatura.com.hr/klasicna>
16. Kovačević, K. (1971 – 1977). *Muzička enciklopedija*. Zagreb. Jugoslavenski leksikografski zavod
17. Linton, S. (2022). *The Carnival of the Animals: a guide to Saint-Saëns' humorous musical masterpiece*. (Pristupljeno 13.05.2024). Preuzeto s <https://www.classicfm.com/composers/saint-saens/carnival-of-the-animals-guide/>
18. Majsec Vrbanić, V. (2008). *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo: poticanje glazbom: priručnik*. Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti i edukacije djece i mladeži "Ruke".
19. Majsec Vrbanić, V. (2009). *Poticanje glazbom i njezinim elementima*. Dijete, vrtić, obitelj, 15 (56), 20-24. (Pristupljeno 15.04.2024). Preuzeto s <https://hr-cak.srce.hr/164816>
20. Manasteriotti, V. (1971). *Muzički odgoj na početnom stupnju; methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
21. Manasteriotti, V. (1981). *Prvi susreti djeteta s muzikom: priručnik za roditelje i sestre odgajateljice u dječjim jaslicama*. Zagreb: Školska knjiga.
22. Marija. (2018). *5 najljepših valcera sveta*. (Pristupljeno 20.05.2024). Preuzeto s <https://www.iznajmljivanjeozvucenja.com/5-najlepsih-valcera-sveta/>

23. Miočić, M. (2012). *Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgojitelja*. Magistra ladertina, 7 (1), 73-87. (Pristupljeno 17.04.2024). Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/99893>
24. New World Encyclopedia. (n.d.). *Classical music*. (Pristupljeno: 11.04.2024). Preuzeto s https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Classical_music
25. Nikolić, L. (2018). *Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta*. Napredak, 159 (1 - 2), 139-158. (Pristupljeno 16.04.2024). Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/202779>
26. Nikolić, L. i Ružkan, S. (2022). *Utjecaj glazbenoga obrazovanja na socijalno-emocionalni razvoj djeteta*. Diacovensia, 30 (1), 129-149. (Pristupljeno 18.04.2024). Preuzeto s <https://doi.org/10.31823/d.30.1.7>
27. Offenbach, Jacques. (2013–2024). U Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 09.05.2024). Preuzeto s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/offenbach-jacques>
28. Rahmanjinov, Sergej Vasiljevič. (2013–2024). U Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 11.05.2024). Preuzeto s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/rahmanjinov-sergej-vasiljevic>
29. Rock-glazba. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (2013–2024). (Pristupljeno 15.6.2024). <https://enciklopedija.hr/clanak/rock-glazba>
30. Sadie, S. (2024). Wolfgang Amadeus Mozart. Encyclopedia Britannica. (Pristupljeno 02.05.2024). Preuzeto s <https://www.britannica.com/biography/Wolfgang-Amadeus-Mozart>
31. Saint-Saëns, Camille. (2013 – 2024). Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 15.05.2024). Preuzeto s <https://enciklopedija.hr/clanak/saint-saens-camille>
32. Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Rijeka: Glosa.
33. Schumann, Robert. (2013–2024). Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 16.05.2024). Preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/schumann-robert>

34. Schwarm, B. (2024). Moonlight Sonata. Encyclopedia Britannica. (Pristupljeno 06.05.2024). Preuzeto s <https://www.britannica.com/topic/Moonlight-Sonata>
35. Schwarm, B. (2024). Piano Concerto No. 2 in C Minor, Op. 18. Encyclopedia Britannica. (Pristupljeno 11.05.2024). Preuzeto s <https://www.britannica.com/topic/Piano-Concerto-No-2-Rachmaninoff>
36. Strauss. Proleksis enciklopedija, mrežno izdanje (2017). Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 18.05.2024). Preuzeto s <https://proleksis.lzmk.hr/46965/>
37. Šmit, M. B. (2001). *Glazbom do govora*. Zagreb: Naklada Haid.
38. Šojko, T. (2020). *Induciranje emocija glazbom s osvrtom na ulogu glazbene poduke*. Nova prisutnost, XVIII (1), 101-113. (Pristupljeno 17.04.2024). Preuzeto s <https://doi.org/10.31192/np.18.1.8>
39. Šostakovič, Dmitrij Dmitrijevič. (2013–2024). U Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno 20.05.2024). Preuzeto s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/Šostakovič-dmitrij-dmitrijevic>
40. Vidulin, S. (2016). *Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja*. Život i škola, LXII (1), 221-233. (Pristupljeno 18.04.2024). Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/165136>
41. Vidulin, S., Plavšić, M. i Žauhar, V. (2020). *Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

7. SAŽETAK

Ovaj rad bavi se istraživanjem utjecaja slušanja klasične glazbe kod djece rane i predškolske dobi, tj. kako klasična glazba utječe na emocionalni, socijalni, motorički i kognitivni razvoj te kako djeca općenito reagiraju na klasičnu glazbu. U okviru istraživanja primijenjen je izbor skladbi klasične glazbe koja pobuđuje različite emocije i reakcije: radost/veselje, tuga/sjeta, opuštenost, težnja za pokretom i plesom.

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako se ciljanim odabirom skladbi kod djece mogu izazivati određene reakcije i pobuditi razni osjećaji, potaknuti ih na pokret, na bolju komunikaciju i suradnju s vršnjacima. Zanimljivo je da su se kod djece najčešće javljale emocije sreće i veselja. Težnja za pokretom bila je prisutna tijekom slušanja gotovo svake skladbe. Kognitivna usmjerenost, koja se u istraživanju ispitivala putem prepoznavanja tempa i instrumenata prisutnih u skladbama, vrlo je zapažena (visoka).

Dobiveni rezultati pokazuju da klasična glazba pozitivno, trajno i vidljivo utječe na razvoj djeteta. Time klasična glazba, osim u ranom razvoju djeteta, osobu obogaćuje za cijeli život.

Ključne riječi: klasična glazba, utjecaj slušanja klasične glazbe, djeca rane i predškolske dobi, razvoj djeteta

8. SUMMARY

This thesis is about the research on the impact of listening to classical music on children in the early years of development and preschool children, the influence of music on the emotional, social, motoric and cognitive development and how children react to classical music. In this research various classical pieces of music were used which stimulate different emotions and reactions: joy/happiness, unhappiness/gloominess, relaxation, the need for movement and dance.

The results of the research show that by choosing specific music pieces we can provoke specific reactions in children and excite different feelings, stimulate them for movement and for better communication and collaboration with peers. It is interesting to note that children felt more frequently the feelings of joy and happiness. The need for movement was present during the listening of each composition. The cognitive attention which was tested in the research through the recognition of the tempo and the instruments present in the composition was very visible (high).

The results show that classical music has a positive, permanent and visible impact on children's development. Therefore, classical music enriches the children not only in their early years of development but throughout their whole life.

Key words: classical music, impact of listening to classical music, children in early years of development and preschoolers, children's development